

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING GRUNDLAGD AV FÖR KVINNAN OCH HEMMET FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 29 OKTOBER 1922.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

ROMANTIK I DANSKA KUNGAHUSET

Prinsessan Dagmar och hennes fästman, kammarjunkare Jörgen Castenskiöld (Foto Damgaard).

ÅRSRINGARNA SOM ENA OCH SKILJA

DET ÄR INTE MODERNT ATT tala om ålder. Vi veta det bäst, vi som tillhöra den »nuvarande» generationen, det vill säga som hunnit så långt att vi fått det första vettet och den första rynkan. Vi höra så ofta, och gud vet om vi inte också själva ibland förfalla till att i ett samtal utmynta den nu så omtyckta klichéen »att det finns ingen ålder».

Ack — kära! — låtom oss icke vara fåvitska. Ty det finns det visst det! Och förskräckligt skulle det eljest vara!

Ty åldern är den bästa gåvan livet bjuder. Den är det lilla kapital envar, oftast utan all sin egen förskyllan och värdighet, alldeles ovetande gått och sparat ihop åt sig. Och en vacker dag står livet där, utan att ens den minsta lilla rynka förebådat överraskningen, och säger: »Se, nu äro vi vänner, du och jag, nu kunna vi ingå förbund, nu är ditt sinne just så sofrat, dina händer just så gripkraftiga och uppvända, din vilja så rådig, att jag vill veta av dig och vandra vid din sida och vara dig en god vän.»

Detta är den största gåvan.

Ungdomen vet ingenting om den, och det rår den kanske inte för, ty det måste ju sägas, att medelåldern brukar vara märkligt förbehållsam i sin glädje. Kan det manne för kvinnornas vidkommande bero på att den kosteliga gåvan så ofta kommer som en överraskning i inslagspapper av rynkor, hängande muskulatur, ökad vikt, gråa hår, tung gång och ett hafsigt sätt! I sanning ett egendomligt sätt att fira mottagandets högtid på!

Varje generation har sin uppgift — sin möjlighet att fästa panachen i hatten och med bibehållen krigsära draga sig ur striden, när den tiden kommer.

Det undras mig, om icke den »nuvarande» har sin uppgift just på detta område. Jag tror att det är många moderna kvinnor, som i våra dagar medvetet uppnå sin medelålder med en stor glädje och tacksamhet. Och jag vet många bland dem, som förvalta gåvan och göra den fruktbarande genom en ökad arbetsintensitet, genom ett förenklat och förbättrat system och sammanhang i följden: »vilja och kunna.»

Vi, ni och jag och alla, äro på sitt sätt en förstageneration. Vi ha fått eller själva tagit — och här en honnör för soldaterna i den forna rösträttsarméns leder! — möjligheterna att bygga vårt eget liv. Det är alltså icke mer än rätt och rimligt att vi under vägen bättre än våra mödrar förvärvat gåvan att fortsätta det. Tänk själv efter — det vore löjligt att förutsätta att hela den nya hären självförsörjande kvinnor ur alla klasser och av alla åskådningar skulle finna sig i att åldras i det pjoller, som »o, forna tiders kvinnor» ansågo som en klädsam nödvändighet och en härlig företrädesrättighet. De hade alltid hela sitt liv fått gå först genom dörren — vad under då att de med passivt koketta miner också stego först in genom dörren till ålderdomen!

En nutida dam har andra ambitioner. Hur långt de gå, beror väl på det enskilda fallet. Men de flesta torde nog enas om repliken: Visst är man fullt arbetsför till sextiofem! Bjud de andra damerna först

när det blir fråga om ålderdomspensioneringen!

Inte sannt — attityden är ny för den åldrande kvinnan? Och den är glädjande på alla sätt. Är det då för mycket att hoppas, att den generation som står näst i ledet, den som nu håller på att uppnå medelåldern, i sin tur kommer med ett tillskott till det gemensamma bästa, och att detta tillskott måhända kan bli ett öppet erkännande att livets middagstimme för kvinnan liksom för mannen är den goda tiden, skördetiden, trots att den ibland kan föra både rynkor och grå hår med sig?

På detta, för egen räkning, kunna vi hoppas. Men större möjligheter kunna vi knappast uttaga, ens på grund av det goda kamratskapet med livet, som medelåldern medför.

Avläsa vi rätt tingen, sådana de synas i den solklara middagsstillheten omkring oss, måste vi medgiva, att liksom vi representera nya möjligheter och nya förvärv, kommer efter oss en generation, som i sin tur har nya värden i lasten, värden som vi hava lika svårt att förstå, som våra mödrar i sin tid hade att förstå oss.

Man vinner en ring — men man skall därför icke inbilla sig att man inte växer ur en annan. Så är lagen.

Det finns en ålder. Och den saken kommer man inte ifrån. Inte ens med intellektet.

Pjollret och rynkorna ha vi kommit ifrån. Vi äro varken pjollrigare eller rynkigare än de som stå tätt bakom oss i nästa led. Och dock äro dessa annorlunda beskaffade än vi. Må vi aldrig inbilla oss något annat!

Man hör så ofta en generation säga om en annan, mödrar säga om sina barn: Ack — vi förstå varann så väl, vi äro ju bägge uppvuxna under så fria, så upplysta förhållanden!

Sterila ord i en mun, som icke vet att åldras, som bara vissnat i ett utmattat leende, vilket icke innehåller mer än vad det gjorde för tjugu år sedan. Den »nuvarande» generationen visar bäst, att varken system eller intellekt hjälper. I »vår» tid brukades det ju att tala frågor, att syssla med sexuell »Aufklärung», att vara rättvis, frisinnad, fördomsfri — allt möjligt förträffligt. Det finns inom svensk litteratur ett utmärkt verk om den saken, ett verk som bör läsas av alla mödrar: Vera von Krämers bok »Gud som haver barnen kär».

Oskärad ha vi väl inte i vår tur givit gåvan vidare till våra barn, spänstigheten i den har ju hunnit mattas av litet på tjugu år. Längre är det knappast numera mellan generationerna. Men nog ha vi trott att vi hade vissa förutsättningar att åtminstone tala ett naturligt språk med nästa årsring, så att orden och begreppen stodo något parallella mot varandra.

Bort det! Och gudskelov! Även om vi inte förstå. »Vi» talade frågor, slogos för rösträtt, simmade omkring i allmänanda, läste Ibsen och voro kulturella och konstnärliga på alla vis. Och allt det där tro vi att våra döttrar utan vidare skola mottaga, fördubbla och förse med en liten

modern krusedull, på det att »framåtskridandet» må bli fullkomnat.

Låtom oss inte därvidlag göra oss några illusioner! Låtom oss åtminstone använda vår upplysthet till att inse, att det finns gåvor, som icke ens med bästa vilja kunna givas bort, och att arvsbegreppet icke är av naturen instiftat. Vi kunna förstå vår »egen» tid, därför att vi själva höra dit, vi kunna förstå medelåldern, när vi själva hinna dit, vi kunna till nöd förstå de som gått före oss, sedan vi i vår tur fått göra deras erfarenheter. Men vi kunna rakt inte förstå de problem, som det icke är oss givet att lösa, men som skola tagas upp av nästa generation. Det blir dess sak, dess strid, dess seger. Den står vid en annan svängning av livshjulet — ingen god vilja i världen kan giva oss den utsikt den har.

Jag tänker så ofta på det, och känner det kanske ännu oftare, när jag träffar den nuvarande kvinnliga ungdomen. Den är mera var för sig, enstaka, praktisk, kanske torr, tillsynes opatetisk, men påtagligt livsduglig, trots all jazzen, än vad vi voro. Det som för oss var en dröm, emancipationen till exempel, är för den en verklighet som man tar i utan alltför mycket fasoner.

Inget pjoller. Inga diskussionsklubbar. Gammalt folk, fullvuxet folk, ha i alla tider kunnat vara ensamma och fatta egna beslut. Nu kan ungdomen den konsten. Har jag icke hört en tjuguarig kvinna i största allmänhet fastslå att »Ingen behöver tala vid mig!» Hennes artiga omgivning, själv litet medelålders och mycket pjollrig, beklagade sig över att det var svårt att hitta samtalsämnen. Vi »nuvarande», börstå vad repliken betyder. Den utmärker en epok — en skillnad som icke den mest utpräglade ungdomlighet, det mest elastiska frisinne kommer över. Den slår också huvudet på spiken.

»Ingen» — det är alla andra, det! Bland annat vi, som äro av en annan årsring. Vi behöva icke tala med dem, därför att de handla själva. På ett sätt som vi icke förstå, därför att förutsättningarna äro andra. Där ha vi kriget igen, det förde med sig realiteterna. Och till dem hör, att det även för den nuvarande generationen finns en ålder, som inträder så mycket förr, därför att vi tillsynes äro »modernare» än de som komma efter oss. Vi ha givit dem vägar och möjligheter, »ingen behöver tala med dem» vidare om den saken!

Nej — nog finns det ålder! Och åldern är en god gåva. Icke minst gott är det att se, att livet aldrig upprepar sig, att de som komma efter, marschera under andra fanor än föregående leder. Utvecklingen är icke ett band, men en pärlrad, där varje pärla sitter för sig och lyser. I detta ligger en rikedom — och varför skola vi, vilka tillhöra en generation för vilken åldersproblemet icke är modernt, i vår fåvitsko gå och tro att det vore bättre om det bara vore ett slätt band med samma ränning, men olika inslag?

Låtom oss åtminstone vara gamla nog att inse att det är mycket finare än så!

GWEN.

TVÄTTPULVRET "WEBE"

Begär provpaket från någon av våra butiker.

Aktiebolaget WILH. BECKER - Stockholm.

En liten Panama-flicka i "pollera", den nationella festdräkten. Livet i Panama är oftast en följd av festdagar, religiösa eller politiska.

STADEN PANAMA HAR GENT emot mig haft djärvheten uppföra sig som en skön kvinna, vilken lockar och drar men i avgörandets stund sviker. Hon vill inte låta slöjan falla och visa sig i dagsljus, fast jag gått till storms två gånger. Första gången hade jag endast några kvällstimmar på mig, och jag blev ytterst obetydligt tröstad av en sjömans försäkran, att »det var ingen förlust för det är bara smutsigt på gatorna.» Han var en utmärkt man, som sjöman betraktad, men hade inte sinne för brutna gator, gamla kyrkor, spanska hus, balkonger, mosaikbelagda torg, negrer och väsen. Även andra gången svek den sköna. Då jag kom, gick solen ned och mörkret låg över nejd.

Emellertid måste jag rättvisligen erkänna, att staden klädde sig i sin skönaste aftondräkt och att jag sällan genomlevat en film av så många glada, färgfulla bilder som denna natt. Tavlorna växlade som i en saga. Jag kommer ihåg en smäcker motorbåt med soffor och soltak i drömmarnas vita, bleka färg, förande oss med en hastighet av 18 knop över blanka, stilla vatten, där ljusen glimma från all världens fartyg, från fyrar och byggningar; även i betydlig mån från negermaskinistens vitögon. Jag mins en elegant bil, som susar fram genom det amerikanska Balboas ljusa boningshus och vidsträckta gräsmattor för att med en plötslig övergång vara inne i det spanska Panama med trånga gator och en överflödande trängsel av småbutiker, alla klart upplysta i förnatten, vid öppna mot gatan och med ett stim av den svala kvällens köpenskap omkring sig. Jag vill stanna, andas in alla de tusen brokiga detaljerna, duscha mig i vimlet, leta bland de oräkneliga varorna, »sköta affärer och träffa personer». Men bilen rullar vidare och filmen med den.

Jag minns ett par öppna platser — »Plaza» — som alla ha fyrahundraåriga kyrkor i fonden och småkrogar med biljarder runt omkring, en plantering i mitten och en musikestrad i dennas centrum. Det är söndag i dag, musikanter i vita uniformer utföra smältande hornmusik, tusentals åhörare gruppera sig i gångar och på ornamenterade stenbänkar under palmträden. En amerikanska upplyser mig om att flickorna stå i en krets närmast estraden och alla ynglingarna utanför — en i Sydamerika mycket vanlig sed. Skam till sägandes är jag emellertid inte kapabel att se annat än att de flesta vandra par om par, och denna upptäckt gör min amerikanska synnerligen förvånad. Jag gissar, att den nämnda uppställningen för varit en sed, att den någon gång kommit in i en reseskildring — och när en folklig detalj kommit in i en reseskildring kan man knappast med hovtång hindra den från att komma in i alla följande från samma land. Inkaindianernas gamla murar i Peru ha givit material till ett exempel. Någon har sagt, att stenarna sluta sig så tätt intill varandra, att man inte kan pressa in ett knivblad mellan dem. Numera förekommer dett knivblad i precis varenda bok, varenda tidningsartikel om Inkamurarna, vilket bevisar vilken makt över fantasien reseskildringar kunna utöva. Detta världsbekanta knivblad blir snart mycket märkvärdigare än murarna själva. — Nu har jag emellertid upptäckt, att könsuppdelningen vid musikfester i Latin-Amerika numera icke nyttjas som absolut regel, och jag anhåller att denna upptäckt, som skedde på Plaza Independencia i Panama, tagas till Bädecker för att om några mansåldrar även åka in som ett skott i Nordisk Familjebok.

Nästa scen: Union Club, en stor amerikansk klubb i betong, som genom sina väldiga kvadratiska luftfält åt ena sidan öppnar sina stora salar och balkonger mot Stilla havet. Union Club står med tårna i Stilla havet — om man ser ut i den blåsvarta natten hittar man ett stycke av den gula sandbotten, som är synlig under ebbtiden. Här äter jag stolt min sena middag i kretsen av ministrar och expresidenter och attachéer och officerare och millonärer, med rosor på bordet och palmer omkring. Detta är en elegant tropisk fröjdelokal sådan som man aldrig får se på teatrarna hemma. Särskilt elegant går det till vid ett bord, där ett spanskt sändebud blivit inbjudet av fem panamenska politiska pampar. Då jag ser deras ända till kvinnligt koketteri välpressade smokingar, blänkande lackskodon och välfriserade, skönt bruna ansikten kommer jag osökt att tänka på Per Albin —!

Klockan 10 börjar dansen. Inte så som hemma, där man krusar i fem minuter och sedan tycker att det ensamma par, som vågar börja, äro ena högfärdiga ena. Nej, alla dansa ut på en gång, det är liv och fart från första början, ty här kan man dansa, och alla kunna dansa, vilket är ännu ett strå vassare. Det är denna sällsamma sydländska överkroppsrhythm, denna smidiga men säkra takt, som icke ligger för nordborna. Musiken utföres av ett röd-

En piggs pojke, som strävar högt, fastän vinden rycker häftigt i kokospalmens stam och krona. Kokospalmen framför annat ger naturen i Panama dess karaktäristiska utseende.

rockat band från Guatemala, som är berömt för sina musikanter, och det är en charmant musik, fast varenda melodi spelas käpprätt åt skogen. Man struntar fullständigt i melodien och behåller bara rytmen, den bergsäkra takten, som skänker denna musik liv. Publiken strömmar till. Ett par feta demimonder inta en bemärkt plats. Unga familjeflickor blanda sig mellan amerikanarne och vackra panamenare, som äro otroligt söta i sina vita smokingar med silkeskjolar. Resten är spanska sjöofficerare. Ett spansk krigsfartyg ligger nämligen i hamnen. Officerarna äro fullkomligt rena i sina vita uniformer, pomaderade och koketta och i det närmaste lika många som det finns flickor i Panama. Alla dansa. En liten fet kapten snor runt timme efter timme, drypande av svett, och yngste kadetten, en lockig yngling, dansar hela natten med en mörk skönhet, som inte bara har ett par förtjusande bruna armar utan även uppges vara den rikaste tösen i staden. Mellan varje dans luta de sig mot balustraden och flirta den tydligaste och mest filmdekorative flirt i världen. Han talar med händerna, fäktar med fingrarna som om han med hjälp av Euclides bevisade för henne, att miljoner kunna sönderdelas, och hon bara ser på honom med vidöppna, stora, bruna ögon, som rymma en ocean av romantik och inte ett dugg mera. Lycka till, mina unga vänner, min välsignelse har ni!

Man hör ett brus utifrån natten. Floden stiger sakta, vågorna slå mot väggen, och samtidigt stiger floden i balsalen. Ni finner, att jag begagnar den enligt uppgift av Ossiannilsson uppfunna parallellen mellan ett vågigt hav och en i gång varande baluns, vilken parallell ligger mycket nära till hands att använda just här men som i alla fall är alldeles oriktig.

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

AKADEMISKT BILDADE KVINNORS FÖRENING

AKADEMISKT BILDADE KVINNOR i Sverige äro sedan ett par år anslutna till The International Federation of University Women, en sammanslutning av universitetsbildade kvinnor i ett tjugotal länder, och man hoppas och arbetar på att alltjämt fler nationer skola bli medlemmar. Förbundsstyrelsen har sitt säte i London, där också den första allmänna kongressen hölls sommaren 1920. Den andra har hållits i Paris i juli i år, och dessa världsmöten skola upprepas vartannat år på olika håll. Varje år sammanträder dessutom det s. k. "council", som består av förbundsstyrelsen samt ordföranden i varje nationell föreningskommitté för det internationella samarbetet.

I. F. U. W. arbetar för samverkan mellan olika nationer, och vill åstadkomma ömsesidig förståelse och hjälp och därigenom främja vetenskapligt och kulturellt arbete. Medlen äro av olika slag, exempelvis korrespondens mellan olika länder, personliga sammanträffanden vid konferenser och på resor, utbyte av vetenskapliga tidskrifter och föreläsare, stipendier etc.

Akademiskt bildade kvinnors förening (A. B. K. F.) i Sverige grundades redan 1904, de flesta andra länders först under de senaste åren. I de olika länderna finnas särskilda kommittéer eller personer, som äta sig att ta emot utländska akademici, vilka önska besöka landet, ge dem upplysningar och vara dem behjälpliga. Särskilt har naturligtvis Centralbyrån i London (nu inrymd i 92, Victoria Street) haft mycket att göra med att ge resande medlemmar av organisationen upplysningar, råd och rekommendationer samt att ordna personliga sammanträffanden med vetenskapskvinnor i samma grenar.

Åtskilliga medlemmar av "Council" vid kongressen i Paris. Fotot taget i klubbhusets trädgård. Sittande från vänster: Dr. de Maestu, Spanien; M:lle Mesponlet, Frankrike (nyvald vice ordf.); Fröken Rosenius, Finland; Prof. Spurgeon, England (ordf.); Mrs McWilliams, Canada (vice ordf., förut o.); Prof. Cullis, England; Dr. Grassi, Italien. Stående från vänster: Miss Bosanquet, England (sekr.); Dean Gildersleeve, U. S. A.; Miss Pendleton, U. S. A.; Miss Mohr, U. S. A.; Dr. Ramstedt, Sverige; Fru Skonhoft, Norge.

Av stor praktisk betydelse är inrättandet av klubbhus i olika städer; sådana finnas hittills i Washington och i Paris. Sommarens konferens har hållits i det sistnämnda, ett rymligt och trevligt hus med samlingsal, tidningsrum, sällskapsrum, matsalar, ett 50-tal boningsrum och stor trädgård. Huset är beläget 4 Rue de Chevreuse och har upplåtits av en amerikanska, Mrs Whitelaw Reid. Närmast arbetas nu på att få ett klubbhus i London. Den brittiska föreningen har fått erbjudande att köpa det historiska och synnerligen vackra Crosby Hall i Chelsea,

Sverige hoppas kunna bidra med en del typiskt svenska alster.

Mycket skulle ännu kunna vara att säga om I. F. U. W., men jag har härmed endast velat påpeka några av de riktlinjer dess medlemmar följa i sina strävanden till enande och förståelse, samt till arbete i vetenskapens och kulturens tjänst.

ASTRID STURZEN-BECKER,
sekreterare i A. B. K. F:s internationella kommitté.

Plötsligt finner man sig ha dansat 3 1/2 timmar i ett sträck, eldad av musiken och den sällsamma förnimmelsen av tropik, men inte så mycket av spritdrycker, ty här förfriskar man sig med glace. Inte ens vid middagen för det spanska sändebudet tillåter man vinet att färga kinderna röda. Som man märker är det skillnad på en fin herrmiddag i Panama och i Sverige.

Att gå och lägga sig klockan 2 är vanvett. Då sällskapet krypit till kojs ombord, äter jag en kaliforniapelsin till ett glas chilenskt vin — åh! — och rymmer i land. Jag har cirka 1 timmes promenad nattetid på okända vägar för att komma upp från hamnen till staden Panama. Jag känner mig som en skolpojke en varm julinatt, barhuvad och med kavajen på armen. Jag vadar först genom ängar, som spela fiol. De små hopporna i gräset gnida fram en klar, tydlig fiolmusik, som tonar över hela fälten och som är inkom beställd för att försätta nattvandrarerna i en romantisk stämning. Jag passerar ännu en gång genom Balboa, fast från ett annat håll än förra gången. Jag ser många underliga amerikanska kontors- och andra hus, som omges av glasväggar och trappor på utsidorna och som hissats ett stycke upp i luften, vilande på pålar. Tvärt om efter en hastig ridåppning är jag i Panama. De stora gröna fälten äro slut, slöseriet med utrymmen övergår till medeltida kompaktet, den breda avenyn dyker in i en trång gata med låga stenhus, prydda med balkonger och ornament. Den blankpolerade amerikanska staden löper in i den slarvigt dammtorkade spanska, den friska luften förbyts tvärt på skivan mot en instängd, myskartad odör, som om da-

gen ger sensationer av matrester, avfall och parfym men som om natten kittlar i näsan som ett syndens visitkort — denna odör, lika omisskännelig för spanska städer som teaterluften, cirkusdoften, budoirdoften, redaktionsluften för sina respektive hemorter. Gatan är enslig och mörk, men i varje kvarter finnes minst en krog öppen ännu klockan 3 på natten, där halvherrar med slitna stärksaker dricka rom och iskyllt öl tillsammans med färgat slödder. Utanför den första krogen håller en elegant automobil med ett lass amerikannare. Krogvärden står på trottoaren och meddelar, att man inte kan få köpa någonting. Men bilen står kvar, och sedan min misstänkta person försvunnit kan jag med en sannolikhet, som gränsar till övertygelse och närmar sig ett faktum påstå, att bilisterna fingo det kvantum sprit, som de önskade smuggla med sig hem till det torra Balboa. Herre Gud — man lever i ett modernt land! Kanalzonen är torrlagd, så krigarna i staden Panama få påhälsningar av bilar i en jämn ström varje natt och tjäna vackra slantar. Och varför skulle de inte göra det? Man lever ju som sagt i ett modernt samhälle!

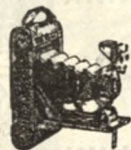
Genom en labyrint av skumma gränder kommer jag upp till »Plaza Santa Ana», där musiken och ljuset nu vikit för en stilla natt. Träden kasta svarta skuggor över stackare, som sova på bänkarna, kyrkan ligger mörk och slutet, värdig i sin osymmetriska stilfullhet. En khakiklädd negerpolis spanner vador på mosaiktrottoaren i rött, svart och vitt. Det ligger en underbar, nästan skrämmande tystnad över platsen, där det är gott om folk men där knappt en lem rör sig. I en smal port med polkagrisfärgade pelare på ömse sidor sit-

ter en brun gumma i ett vitt skynke från topp till tå. Hon gör ingenting, bara sitter där. Efter en kvart stiger hon upp och går in i mörkret. Inte ett ord — en anda i natten...

På huvudgatan utspelas det sista nattelivet. Frukthandlaren och krogarna äro öppna ännu klockan 4. Här och var ser man herren och humorfriska damer supera på en restaurangbalkong.

Klockan slår fem och staden vaknar, men det blir inte ljusst förrän solen går upp en timme senare. Bagarvagnar och barfota pojkar börja ramla fram i skuggorna. Neger halvspringa med grönsakskorgar på axlarna. En japan slår upp en butik på vid gavel, men det är ännu mörkt. Den första spårvagnen kränger sömnigt fram och antras av bruna, gula och svarta, med och utan bördor på huvudena. Bl. a. finns här en negergumma, som bär mat och servis för ett arbetslag på tolv man på huvudet! Hon har alltsammans på en jättelik bricka, som hon balanserar på huvudet — utan att hålla i med händerna — ända tills hon sätter sig till ro inne i vagnen. Vi rulla i väg ned mot Balboa, krogarna äro fortfarande öppna där nere, ängarna spela fortfarande fiol. Men precis klockan 6 stiger solen upp och det blir tvärljust. Långt, långt borta på en liten höjd vid Stilla havet ligger Panama som en drömbild, en fager sagornas stad, vars vita hus och kyrktorn blixtra i solbadet och vars röda tak lysa som guld. Äntligen Panama i dagsljus — men liksom alla förståndiga kvinnor blottande sin skönhet endast på avstånd!

BERCO.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM
ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRANKLNING OCH KOPIERING BÄST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

IDUNS FÖLJETONG TROTS ALLT

ROMAN AV JOHN GALSWORTHY. AUKTORISERAD ÖVERSÄTTNING AV ELLEN RYDELIUS.

(Forts.)

BETTY, SOM HADE VARIT NÄRVARANDE vid Gyps födelse, befann sig i ett besynnerligt tillstånd. Den tydliga önskvärdheten av sådan tilldragelser för en kvinna med moderlig läggning, som ödet nekat barn, motsades svårt av det gamla minnet och en ängslan för hennes »söttnos», som vida överträffade vad hon skulle ha känt för sin egen dotter. Vad en pion betraktar som en naturlig händelse för en pion, betraktar hon med förskräckelse, när det inträffar med en lilja. Den andra ogifta damen av en viss ålder, faster Rosamund, som var rena antitesen till Betty — en lång, tunn näsa och en fullkomlig potatisnäsa, en känsla av gudomliga rättigheter och ingen känsla av rättigheter alls, ett långsläpigt uttal och ett godmodigt flåsande, längd och vidlyftighet, energi och nigning för försynen, humor och brist på humor, dyspepsi och strutmage jämte andra motsättningar — faster Rosamund var också så orolig som bara den kan vara, som hjärtligt ogillar allt obehag och vanligen skämtar och långsläpigt pratar det i ro.

Men av alla i Gyps omgivning var Fior-sen den intressantaste att betrakta. Han hade icke ens en elementär idé om att dölja sitt själstillstånd. Och hans själstillstånd var besynnerligt sorgset och primitivt. Han ville ha Gyp som hon hade varit förut. Tanken att hon kanske aldrig skulle bli sig lik mera skrämde honom ibland så att han var tvungen att dricka konjak och komma hem bara i något bättre skick än första gången. Gyp måste ofta hjälpa honom i säng. Vid två eller tre tillfällen led han så, att han var ute hela natten. För att förklara detta hittade hon på ett talesätt, att han hade ett rum hos greve Rosek, där han låg kvar, när musiken höll honom kvar för sent, för att inte störa henne. Hon visste aldrig, om tjänarna trodde henne eller ej. Inte heller frågade hon honom någonsin, vart han gick — hon var för stolt och kände icke, att hon hade rätt till det.

Som hon var djupt medveten om det oestetiska i sitt tillstånd, blev hon övertygad om att hon icke längre kunde vara tilldragande för en man, vars nerver så lätt råkade i olag och som var så intolerant gentemot fulhet. Och vad beträffar djupare känslor för henne — hyste han egentligen några sådana? Han försakade verkligen aldrig någonting eller offrade sig på något sätt. Om hon hade älskat, kände hon, att hon måste ha försakat allt för den älskade, men — hon skulle aldrig älska! Och ändå tycktes han ängslig för hennes skull! Det var förbryllande! Men kanske skulle hon icke så länge till behöva bli förbryllad över detta eller något annat! Ty hon hade ofta den känslan att hon skulle dö. Hur kunde hon väl leva och gräma sig över sitt öde? Vad skulle ge henne styrka att uthärda det? Och ibland kände hon som om det skulle

bli en glädje att få dö. Livet hade bedragit henne, eller också hade hon bedragit sig själv på livet. Var det verkligen bara ett år sedan den där strålande jakt dagen, då hennes far och hon och den unge mannen med de klara ögonen och det oemotståndliga leendet hade jagat fram med hundarna över fältet — den ödesdigra dag, då Fior-sen föll ned från skyarna och friade till henne? En överväldigande längtan efter Mildenhams kom över henne, hon längtade att få komma bort med fadern och Betty.

Hon reste i början av november.

Efter hennes avresa uppförde sig Fior-sen som ett trött barn, som icke vill gå och lägga sig. Han kunde inte uthärda att vara skild från henne och så vidare, men när hon hade rest, tillbragte han en vansinnig bohémekväll. Vid femtiden vaknade han med »en hemsk kall känsla i hjärtat», som han skrev till Gyp dagen därpå, »en hemsk känsla, min Gyp, jag gick fram och tillbaka i timmar» — i verkligheten var det på sin höjd en halvtimme. »Hur skall jag kunna uthärda att vara skild från dig den här gången. Jag känner mig så övergiven.» Dagen därpå befann han sig i Paris tillsammans med Rosek. »Jag kunde inte stå ut,» skrev han »att se gatorna, trädgården, vårt rum. När jag kommer tillbaka, bor jag hos Rosek. Och när dagen nalkas, kommer jag, jag måste komma till dig.» Men när Gyp läste brevet, sade hon till Winton: — Far, när dagen är inne, så skicka inte efter honom. Jag vill icke ha honom här.

Vår störste svenske psalmdiktare, J. O. Wallin, har fått sin egen staty vid Solna, där han var kyrkoherde.

Med dessa brev från honom begravde hon de sista resterna av sin känsla, att det någonstans inom honom måste finnas något, som var lika ädelt och vackert som de toner, han frambragte på sin violin. Och ändå kände hon, att dessa brev voro äkta på sitt sätt, patetiska och innehöllo en slags verklig känsla.

Från det ögonblick, då hon kom fram till Mildenhams, började hon förlora denna hopplöshet om sig själv, och för sista gången hade hon en sensation av att hon ville leva i det nya livet inom henne. Hon kände det först, då hon gick in i sin gamla barnkammare, där allting stod precis som då hon för första gången såg den vid åtta års ålder. Där stod hennes gamla röda dockskåp, där ena sidan var öppen, så att man kunde se alla våningarna, de nötta persiennerna, vars rasslande ljud, då de släpptes ned, hennes öron förnummit hundratals gånger, det höga spiselgallret, invid vilket hon legat så ofta på golvet med hakan i handen och läst Grimms sagor eller Alice i Underlandet eller historier om England. Här skulle kanske också det nya barnet leva bland de gamla välbekanta tingen. Och hon greps av en nyck att möta stunden i sin gamla barnkammare, icke i det rum, där hon bott som flicka. Hon skulle icke vilja, att ljuvligheten i detta rum miste sin blomma. Det skulle stå kvar som hennes flicktids rum. Men i barnkammaren — där fanns trygghet och tröst. Och när hon hade varit på Mildenhams en vecka, lät hon Betty flytta henne dit.

Ingen i hela huset föreföll hälften så lugn, dessa dagar som Gyp. Det var inte utan att Betty satt i trapporna och grät på lediga stunder. Mrs Markey hade aldrig lagat så dåliga soppor. Markey glömde sig ända därhän, att han ofta börjat prata. Winton red en häst halt, då han försökte göra ett omöjligt hopp för att komma hem fortare, och väl hemma igen var han som en orolig ande. Om Gyp var i rummet, brukade han låtsas, att han ville värma fötterna eller handen bara för att kunna stryka henne över axeln, då han gick tillbaka till sin stol. Hans röst, som var så torr och avmätt, hade en klang, som alltför tydligt röjde hans hjärtas oro. Gyp, som alltid var känslig för atmosfären, kände sig invaggad i all kärleken omkring henne. Besynnerligt att de skulle bry sig så mycket om henne. Vad hade hon gjort för att människor skulle vara så rara — särskilt han, som hon så smärtsamt bedrövat med sitt eländiga giftermål.

Hon brukade sitta och stirra in i brasan med sina vidöppna, mörka ögon utan att blinka liksom en uggle nattetid — och undrade, vad hon skulle kunna göra för att närma sig fadern, som hon redan en gång förut nästan dödat, då hon kom till världen. Och hon började öva sig att bära den kommande smärten, försökte försätta sig in i detta okända lidande, så att det icke

Välsmakande
och drygt!

VANDENBERGHS
EXTRA-VÄXT-MARGARIN

Förnämsta
kvalité!

EN KURS I BARNVÅRD

FÖR IDUN AV DR ARTHUR FÜRSTENBERG

(Forts.)

SCHARLAKANSFEBER KAN MED andra ord vara en mycket allvarlig sjukdom och fordrar därför den strängaste isolering, så att den icke överföres på andra, då det är långt ifrån säkert, att ett lindrigt fall vid smittoöverföring ger anledning till en lindrig scharlakansfeber; det kan lika gärna ge anledning till ett svårt fall.

Messling och kikhosta de allvarligaste barnsjukdomar.

Allmänheten torde nog vara benägen att tro, att det är difteri och scharlakansfeber som äro barnens svåraste sjukdomar. Studerar man statistiken noga och tager särskilt hänsyn till de olika sjukdomarnes följder, torde dock messling och kikhosta böra anses såsom de allvarligaste, i synnerhet i större samhällen, städer och tät bebyggda orter, där fattigdomen med dess följder, trångboddhet och bristfällig hygien, göra sig mest gällande.

Messling, en av barnålderns allra mest smittosamma sjukdomar, uppträder i bestämda epidemier och är en i de flesta avseenden mycket väl genomstuderad sjukdom. Man känner visserligen ännu ej det sjukdomens framkallande smittämnet, men man vet fullkomligt säkert, hur lång tid detta behöver för att hos barn framkalla de första symtomen.

Misstanken att messling föreligger stärkes i hög grad, om man vet, att sjukdomen är på orten gängse. Barnen visa till att börja med vanliga s. k. förkylningssymtom, såsom snuva, hosta, rodnade ögon-slemhinnor samt temperaturstegring. På tredje dagen observerar omgivningen, att den sjuke i ansiktet och i trakten omkring öronen har ett fläckigt, svagt rött utslag. Hade omgivningen dagen förut noga inspekterat mun och svalg, hade redan då karaktäristiska fläckar å slemhinnan kunnat observeras. Allt under det utslaget under de närmaste dagarna hastigt sprider sig över hela ansiktet, bålen och lemmarna — dock mest i ansiktet — fortfar febern och stiger till högre grader, likaså den intensiva hostan och sjukdomskänslan. När utslaget efter cirka 3 dagar upphört att sprida sig, faller febern mycket hastigt, hostan och övriga symtom avtaga likaledes hastigt, så att patienten underbart fort repar sig och känner sig kry. Detta om inga som helst komplikationer uppträda. Men det är visst icke alltid förhållandet, synnerligast icke i de hem, som lämna mycket övrigt att önska med avseende på hygien. Bröstkatarrerna och lunginflammationen komplicera esomoftast sjukdomsbilden och symtom från öronen äro långt ifrån sällsynta. Men icke nog härmed, patienter tillhörande familjer, där tuberkulos förefinnes, förete icke sällan komplikationer, som man har all anledning misstänka stå på tuberkulös grund. Vi se således, att den ofta såsom »beskedlig» betecknade mässlingssjukdomen kan vara allvarlig nog.

Vad behandlingen av mässling angår, vill jag endast yttra så mycket, att jag helt och hållet ogillar det vanliga sättet att låta de sjuka vårdas i mörka rum och mer påpä-

sade än annars. Sol och ljus äro nog mer av behovet påkallade vid denna sjukdom än vid någon annan, men ögonen kunna dock få nöjaktigt skydd genom bäddens placering på så sätt, att ögonen vändas från ljuset eller genom uppställande av en mindre skärm runt huvudgärden. Det finns intet skäl att kläda de sjuka varmare vid denna sjukdom än vid andra, komplikationerna bero mera av bristande hygien än av bristande värme.

Håll rummet ljust och rent, håll den sjuke ren och snygg, sängkläder och barnets kläder likaså och bred icke mera täcken på barnet än under andra förhållanden och du skall se, att messlingen snart och utan komplikationer äv överstånden!

Kikhosta.

Den andra svåra barnsjukdomen — och det är kanske den allra svåraste — är kikhostan. Även den är liksom messlingen en mycket smittosam sjukdom och angriper någon gång i ungdomsåren så gott som alla barn, åtminstone dem, som bo i mera hopade samhällen. Ju yngre barnen äro, ju farligare är sjukdomen och för de späda, som angripas av sjukdomen, kan man betrakta densamma såsom livsfarlig. Då kikhostan börjar såsom en vanlig hosta, vet man aldrig, om man har en börjande kikhosta eller icke framför sig. Så småningom väckes dock misstanken på kikhosta, när hostan blivit intensivare, när den framkallar rodnad i ansiktet och tårade ögon, uppträder svårare om natten än om

dagen och till sist när den kommer i anfall, som uppträda med repriser och ofta sluta med kikning eller kräkning.

Även vid denna sjukdom äro komplikationer från luftvägarne de vanligaste och kunna vara synnerligen farliga. Vad de anhöriga hava att vid sjukdomen iakttaga är helt enkelt att tillse, att den noggrannaste hygien och renlighet iakttages vid barnets vård, med andra ord att skaffa barnet så mycket frisk och ren luft som möjligt genom att vädra mer än annars, att låta barnen vistas mycket utomhus, och att hålla barnens rum, kläder och sängkläder renare och dammfriare än annars.

De övriga mera oskyldiga av de smittosamma barnsjukdomarna, vattkoppor, påsjuka och röda hund kan jag i detta sammanhang lämna å sido, men anser mig dock böra påpeka vikten av att icke bagatellisera dem alltför mycket. Även ett lindrigt fall av dessa sjukdomar kan giva upphov till komplikationer.

Näringsrubbningar hos bröstbarn.

När jag nu skall i korthet beröra andra i barnåldern vanligen förekommande sjukdomar, är det naturligt, att jag börjar med dem, som hänföra sig till matsmältningskanalen; de äro ju åtminstone i spädbarnsåldern de vanligaste och av dem äro det späda barnets allmäntillstånd, tillväxt- och utveckling högeligen beroende.

När det gäller näringsrubbningar (och med det ordet kunna sjukdomarne i matsmältningskanalen hos späda barn bäst betecknas) måste man skilja på sådana hos de naturligt och på sådana hos de konstgjort uppfödda barnen. Vi börja med de förra och betona först, att bröstbarn i allmänhet väl fördraga den föda, som bjudes dem. Där så icke sker, beror detta på någon av följande trenne orsaker. Den vanligaste och lättast insedda är den, när barnen få för mycket eller för litet föda eller när de få sin näring i för täta eller mycket oregelbundna mål. En annan orsak är infektioner av allehanda slag, såsom t. ex. en enkel snuva, och den sista orsaken är en viss mindervärdighet hos barnet självt, såsom förhållandet t. ex. är hos de neuropatiska barnen, som visa överkänslighet på flerahanda sätt.

När orsaken befines vara beroende på fel i digivningens teknik, är näringsrubbningen med lätthet botad, men det gäller att rätt bedöma de befintliga symtomen, ty övernäring och undernäring kunna bägge giva anledning till ungefär samma sjukdomsyttningar, kräkningar och lösa avföringar. Vid näringsrubbningar som uppkommit genom en infektion, tjänar det intet till att göra förändringar i dieten, endast hävandet av infektionen kan hava någon betydelse. Vad åter näringsrubbningarna hos de konstitutionellt mindervärdiga angår, så är det bekant, att dessa barn många gånger hava behov av att erhålla något större mängd föda än andra späda barn, men i övrigt måste man nöja sig med att behandla dem efter förhandenvarande symptom.

(Forts.)

Vid Drottninggatas höstmässa hade Blombergs konditori, Drottninggatan 55, ovan återgivna trevliga konditorsuppsats, som anslöt sig till Iduns kurs i barnavård. Utställaren påminde om vad d:r Fürstenberg sagt om barnens lust till och behov av sötsaker.

BARN- OCH PERSONVÅGAR

uthyras och försäljas i vår utställningslokal

R. T. 2070

Norrmalmstorg 1, Stockholm.

S. T. Norr 4831

NYA AKTIEBOLAGET STATHMOS, NYNÄSHAMN

NORDLÖFS

H. K. H. KRONPRINSENS HOVLEVERANTÖR

Handsydda Skodon
Egen tillverkning

Norrmalmstorg 2
(Gamla Metropo) STHLM

FEMTIO ÅR VID SCENEN

THECLA ÅHLANDER, SOM NU LÄMNAR TEATERN, BERÄTTAR OM FÖRR OCH NU.

FEMTIO ÅR VID SCENEN OCH TILL på köpet samma scen, Kungl. Dramatiska teaterns, har en av dess bästa skådespelerskor, fröken Thecla Åhlander, bakom sig den 10 november. Den dagen blir det också recett- och avskedsföreställning för henne — ja, avskeds. »Jag tycker, det är både min rättighet och min skyldighet att gå nu,» säger hon under ett samtal med Iduns medarbetare, »min skyldighet, därför att man skall lämna plats för andra.» Man frågar sig förstas, vem som skall kunna taga den platsen, men yttrandet är betecknande för fröken Åhlanders milda anspråkslöshet.

Fröken Åhlander hör till dem, som alltid göra ett obetingat sympatiskt intryck på scenen. Det är ju bara gamla stammens teaterfolk, som troget kunnat tjäna på sin post, på samma post, och som aldrig blivit ett slags resande i sig själva och sin konst. Uttrycket »tjäna på sin post» passar just för fröken Åhlander. Ödmjukt har hon tjänat konsten och endast tänkt på den, äkta har hon varit i alla sina framställningar på scenen. Och så har hon till på köpet gett oss humor, och för så mycket man kan få av den varan bör man ödmjukt tacka en nådig försyn och en onådig teaterledning.

Eljes när man kommer till teaterfolk för en jubileumsintervju, brukar det välvilliga föremålet kunna lägga fram för en urklippböcker, där det icke saknas ett enda teaterprogram eller en recension, som haft med vederbörandes bana att göra, lika litet som ett helt galleri med rollporträtt. Fröken Åhlander har varken det ena eller andra. De två rollporträtt, som återges här, ha med möda skaffats hos hennes vänner. Och anteckningar eller urklipp har hon inga. »Jag har aldrig haft lust att syssla mycket med mig själv,» säger hon. Men när hon under intervjun

Thecla Åhlander.

kommer tillbaka till gamla dagar, gör hon ändå med sin berättelse den tiden levande för en.

Fröken Åhlander var 17 år, när hon tog sina första steg på scenen — de första replikerna kommo något senare. — Hur hon kom att gå in vid teatern? Ja, hon förräder, hur Karl XV:s och drottning Lovisas första maj-åkning på Djurgården — den stora händelsen i den tidens Kråkvinkels-Stockholm — förledde också henne till att leka litet teater på sitt sätt. Men att skriva krior fruktade hon mer än något annat — »och det har jag sagt mig själv till tröst vid många svåra premiärer: tänk på att det åtminstone inte är en kria du skall skriva.» Någon brytning med familjen behövde det inte bli för »kallellsens» skull. Föräldrarna — fadern var byggmästare — voro så före sin tid, att de tyckte det var naturligt, att dottern skulle »bli något», och detsamma tyckte hon själv. — »Jag led på den tiden,» berättar fröken Åhlander, »av att kvinnorna skulle ha det så trångt och bundet. Och det var många väninnor, som med avund sade till mig: Lycklig du, som får bli vad du vill.»

Fröken Åhlanders förste lärare var Frans Hedberg, och sedan kom hon under herr och fru Almlöfs ledning. Det var en sträng skola. Men för resten var hela den tiden en sträng skola för ungdomen. De unga flickorna uppfostrades i tukt och vadmalssklänningar. »Den klänningen får du inte ha, för du syns för mycket i den», sade den tidens föräldrar till sina flickor, och: »du är för ung för att gå i siden.» Ungdomen hölls på sin plats och fick inte ordet i onödan. Detsamma var förhållandet på teatern: auktoriteten spelade en mycket större roll än nu, och de unga fingo lära sig anspråkslöshet.

Den tidens teaterpublik gick ju inte på

några teatersupéer, utan efter föreställningen gick den i regel hem till sin enkla öst. Man må säga om ölosten vad man vill, men ur konstsynpunkt hade den den fördelen, att den inte inbjöd till att man sysslade med den mer än nödigt. I stället sysslade man med vad man sett på teatern. Den dåtida publiken hade säkert ett djupare intresse för teatern än nutidens (och tillåt som sagt en skeptisk skribent att tro, att det berodde på ölosten). Samtidigt var publiken i sin smak bra mycket naivare och mer trohjärtad. Ett par spelbord i fonden och så pass många stolar som det behövdes för att de uppträdande skulle kunna sitta ner — det var hela uppsättningen. Första gången en Stockholmsscen visade en »miljö», väckte det stort uppseende, att halva Stockholm gick för att titta på nyheten — ungefär som nu på Grünwalds dekorationer.

Nå, naiva teaterbesökare finns det ju lyckligtvis än. Prisad vare den lantliga oskuld bland publiken, som när skådespelarna blevo inropade, steg upp och neg och inte lät sig hejdas: »När de är så artiga så de kommer in och bugar sig för oss, ska vi väl inte sitta stilla.»

Fröken Åhlander har ju haft rika tillfällen att känna vår tids ungdom, då hon i sju år varit en för övrigt mycket avhållen lärarinna vid Dramatiska teaterns elevskola. Det hände att hon sade till en och annan nybakad student bland eleverna: »Det är väl er nyförvärvade visdom, som lägger hinder i vägen, men kom igen om fem år och säg om jag inte har rätt. Och — tillägger hon — »det hände ofta, att de kommo igen.» Bland hennes elever var också Tora Teje, som var »snäll och rar och villig att lära», och som förvånade alla genom att redan vid femton års ålder verka mogen och fullvuxen.

(Forts. sid. 1063.)

Thecla Åhlander som madam Olsen i »Lynggaard & C:o».

I »Lek ej med kärleken».

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

PÄLSVÄRK

ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB GÖTEBORG

BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAT
HOS

STOCKHOLMS KOSMOPOLITSKOLA JUBILERAR

Franska Skolans föreståndarinna: fröken Jenny Müller. Några exotiska och äktsvenska typer bland eleverna: Fr. v. Marianne Graf, portugisiska generalkonsulns dotter, Lucila Madeiro, mexikanske ministerns dotter, Margarete Bergman, Marit Åkerman och Ann-Marie Kalmeter.

En liten tjeckoslovakiska:
Zulka Radimska.

DEN SOM EN DAG FRÅN JOHANNES FRIDFULLA KYRKOGRÅD går in i huset Döbelnsgatan 9 tror sig plötsligt försatt till ett annat land. I mottagningsrummet mötes ögat av franska konstverk på väggarna, franska dedikationer pryda étagèrernas talrika fotografier, och den älskvärda dam, som gör les honneurs, hälsar er på Anatole Frances språk. Men Franska Skolan är icke ett vanligt lycée pour jeunes filles. I så fall skulle den ha mindre intresse för oss svenskar, som givetvis vilja ge våra barn en svensk uppfostran. Liksom tricoloren i den lilla salongen delar hedersplatsen med den blågula flaggan, så enas svenskt och franskt på skolprogrammet. När Franska Skolan bildades en oktoberdag för 60 år sedan, satte den som mål att ge de unga flickor, som lämnade dess åttonde klass en god kunskap i alla svenska ämnen och därjämte en grundlig insikt i de modärna språken. Det utmärkta anseende, skolan under dessa sex decennier förvärvat, och den goda anda, som råder både bland lärarinnor och elever, är i högst väsentlig grad föreståndarinnans verk. Fröken Jenny Müller, som i ett 20-tal år beklätt posten som skolans ledare och som dessutom grundat liknande institutioner i Moskva och Gevle, den senare nu nedlagd, beskrives av sina kolleger som ett under av arbetsglädje och energi. Och hon kommer med rätta att inta hedersplatsen vid den fest skolan firar den 30 okt. på Grand Hotel. Eleverna texta och måla nu som bäst programmen, där inledningsnumren äro Stenhammars Sverige och en prolog av Helena Nyblom och slutnumren Marseljäsen och ett tal av franske ministern.

Naturligt nog har Franska Skolan alltid blivit samlingspunkten för den kosmopolitiska ungdom, som tillbragt en följd av sina uppfostringsår i Stockholm. Så sända de olika ländernas ministrar och andra diplomater gärna sina barn i denna skola, där infödda lärare från det tidigaste stadiet ge en språkundervisning, som är ännu mer nödvändig för diplomatbarn än för mera stadigt bofasta barn. Skolan har vidare kunnat räkna en stor skara konstnärsbarn bland sina elever. Här bara ett par mera kända namn: René Björling, Lisbet och Britta Juul, Elisabeth Kuylenstierna-Wenster, och fru Sonja Branting-Westerstahl.

Turkiske ministerns dotter:
Gulsun Moukbil.

Ur den nyaste svenska filmen "Det omringade huset" (Svensk Filmindustri), som här om dagen hade premiär. T. v. Harry Lixton (Richard Lund) i fångenskap hos araberna. T. h. en ny filmhjältinna, Meggie Albanesi.

Gubben's Kalasbullar
Ostronanjovis rekommenderas!
Caviar
A.-B. HUGO HALLGRENS KONSERVFABRIKER, Göteborg

Carl Peter

PÅHLSSONS
Dessertchoklader
Högfina kvalitéer
Tillverkare: A.-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

FORLANA. AV CARL-AUGUST BOLANDER

DET SVENSKA FOLKETS HISTORIA har alltid varit dess konungars, de andliga hövdingarnas och hjältarnas. Frågar man, vems historia det i dag är, kan svaret bara bli ett: direktör Fredrik Bergvall-Riddarsporres.

En enkel son av folket, som genom ett finansgeni blivit en av de i tidningarna mest omtalade affärsmännen, vem skulle bättre än han kunna förkroppsliga den ekonomiska expansionens guldåder? Volymen saknar han inte, med åren har han blivit tämligen fet. Den, som söker analogierna i historien, kan inte undgå att frapperas av hur lik han till det yttre är den store Gustav Vasa, riksfadern. Han har samma breda rygg, samma säkra gång och samma starka nävar, i sin K. S. S-mössa verkar han riksdisponenten. Bara att han är oändligt mycket rundare. Men det runda är ju fullkomlighetens symbol, och han lever 400 år senare i utvecklingen.

Han är samma slösande kraftnatur, ströende idéerna för alla vindar, sättande riket i rörelse omkring sig. Den ena dagen startar han bokförlaget 'Excelsior', förlägger »Vägen till framgång», Casanovas memoarer och Boken för konfirmander, snart äro tidningarna fulla av insändare mot honom. Den andra dagen annonserar han ett konstlotteri, och tidningarna ha förstasidesartiklar om honom och hans företag. Den tredje dagen har han funnit en ny tvål, skådespelarnas egen tvål, alla kända aktörer skriva sina intyg på vers och prosa och förneka sedan sina namnteckningar inne i tidningsspalterna.

Livet sjuder och jäser i hans spår, det står rörelse om honom. Det står fest om honom. Överallt, där pulsarna slå som forstast, skymtar hans röda och feta ansikte med Prometeuspannan och kerubkinderna och den stora cigarren i mungipan. Är det federationsmatch på Stadion, kan man vara säker att höra hans hejarop från läktaren. Är det biltävling, är det ingen fara, att inte han står i målet och svänger sin bilmössa. En dag när flaggorna äro hissade, saknas inte Fredrik Riddersporre på torget och i kafés soffan.

Men längst inne i den borne affärsmannens gungande fett slumrar en poetsjäl, spröd och fin. En diktare har varit död i 10 år, och societeten firar hans sväldöd med ett galaspektakel på Operan och supé på Royal, tro inte, att direktör Riddersporre är den, som sviker poesien.

Han har köpt två biljetter till Operafesten för diktaren. Men baronessan Amalia på hotell Göta lejon blir inte färdig i tid, hon har luktat hela dagen på eaudecologneflaskan. Och han tar skalden Björklid med i stället, han är ju ändå en poet. Bilerna myllra över Gustaf Adolfs torg, poliserna svänga med armarna, ur en bil stiga den tunntjocke direktören och den trådsmale poeten.

»Höger eller vänster», frågar vaktmästaren mekaniskt i dörren uppe i trappan. Direktören rycker till som för en personlig förolämpning och mullrar något. Sedan han lämnat av ytterplaggen i garderoben, är han tillbaka hos vaktmästaren och blänger ursinnigt på honom. Han fixerar honom i fem minuter och blir allt rödare i ansiktet, till sist kreverar han. »Drulle.»

Vaktmästaren svarar något stillsamt, den eldröde direktören skriker igen, så det ekar i vestibulen. De festklädda damerna och herrarna börja titta förvånade. Efter fem minuter är samtalet avslutat, och direktören utföres. Mikael följer med ytterplaggen som en skugga efter honom.

»Sådana fräcka lymlar», direktören är upprörd till det yttersta. Två poliser måste fösa honom ut i det fria. »Vänta bara, jag känner statsministern, jag skall tala med honom. Vänta bara, jag skall nog sätta p för statsanslaget.» Hotelserna rulla vidare över torget.

En halvtimme senare sitter han på en ölstuga med skalden Mikael och tömmer sejdlar för att släcka sin vrede. »Ett sådant land, ett sådant förbaskat land. Egentligen skulle man lämna det. Och spotta på det.»

»Italien». Halvt i drömmen slungar Mikael ut ordet.

»Italien. Vad tala de för språk där? Där slipper man väl undan dessa fördömda vaktmästare.»

»Och dessa restriktioner.»

»Du säger något. Jag reser dit. Du skall följa med, skald. Jag bjuder dig, så sant jag heter Fredrik Riddarsporre. Kan du vara klar om en månad? Det kan behövas att komma ut ett tag. Bort från dessa storbanker, som vilja strypa en.»

»Bort från dessa kottier och klickar, som försöka täppa till munnen på en.» Mikael slår upp sejdelocket.

Den runda fru Amanda märker genast, att någonting har hänt, då han den natten kommer hem till det enkla rummet vid Västerlånggatan. Själv har hon just nyss kommit från Café Skeppet, då han famlar på dörrlåset.

»Jag far till Italien om en månad, Amanda.»

»Jag har tagit med mig ett par smörgåsar åt dig. Vill du ha en dricka också? Jag har tagit med en butelj.»

»Riddarsporre bjuder mig till Italien. Förstår du, vilken betydelse det kommer att få för min produktion. Det är bara det som fattas mig. Varje poet måste ner till Italien en gång» — — —

»Tag den här med salt kött!»

»Du måste göra i ordning min kappsäck, Amanda. Ha vi ingen, du måste låna av fröken Jönsson. Den här resan, den betyder mitt genombrott, förstår du.»

Hon börjar förstå, att hans Italiäresa är något mera än en av hans diktarfantasier. Han ser inte smörgåsarna, han stirrar mot stjärnorna genom glasluckan i taket, det enda fönstret i det skruvliknande rummet.

»Vi ha en tavla från Italien på kafé. Vad är det den heter nu? Det hänger i inre rummet, vad heter det nu?»

Det heter 'Forlana', han är med och tittar på det dagen därpå. Det är ett oljetryck från Venedig, en kanal, gondoler, gondolliärer, som dansa. »Forlana», skalden blir inte trött på att upprepa det. »Forlana», hur klingar det inte! Det väcker rytmerna i hans diktarsjäl.

"Kasta åran, gondolliär,
dansa din forlana:
skön liksom en bajadär — — —"

En bil håller på och kör över honom mitt i versen. Lyriken blir dramatik, »For-

lana» har blivit ett drama. Gyllene marmorpalats, dunkelgrönt vatten, blodröda strimmor.

Vilka verk skall han inte skapa! Dramerna blixtra genom hans hjärna. Ett heter 'Graven i Verona', ett annat 'Cesare Borgia', ett heter 'Michelangelo', det tjugonde heter Beatrice. Han ser en väldig dramatisk cykel, det är Romas alla dramer, bara den är en Shakespeares livsverk. »Atilla utanför portarna» — han håller på och snubblar på ett apelsinskal på trottoaren.

Han måste på biblioteket och läsa alla böckerna om Italien. Med kunglig hållning lämnar han fram sina lånelappar, han ser på bibliotekariernas miner, att de förstå, att skalden Mikael Björklid reser till Italien. En gång för Goethe till orangesland, vilken epok i världshistorien! Nu reser den unge Björklid om en månad, hur stor är tiden inte! Medan böckerna hopa sig på bordet, börjar han skriva ner en liten notis till tidningarna om sin resa, han river sönder den ena lappen efter den andra.

Doktor Fredrik Vilhelm Neumann flyger förbi bordet med sina bokpackar under armarna. Med en romares gest hejdar skalden Björklid honom. »Jag far till Italien. En beundrare av min diktning bjuder mig. Har doktorn inte varit där? Jag skulle behöva några råd.»

»Ni skall» — doktor Neumann tappar sin guldbågade pincenez av häpnad. »Italien», hans stämma blir smäktande. Orden strömma över hans läppar, de ringpydda händerna gestikulera. Det börjar hyssjas runt om vid borden.

Doktorn fortsätter att tala ute i förstugan, tills rösten tar slut för honom. Men ännu har han mycket att säga, bilder att visa, Mikael måste komma hem till honom en dag.

En timme senare är skalden Björklid borta på Café Skeppet och berättar nyheten. »Jag skall till doktor Neumann i morgon», han skriker så högt framme vid disken, att busarna vända på sig vid borden. På hemvägen möter han skalden Franzén och måste tala med honom. »Jag skall till doktor Neumann i morgon», det ekar genom hela Västerlånggatan, de brådskanande vandrarna vända sig om och se världnadsfullt på honom. Han har fått litet fickpengar av fru Amanda, han måste till Strömkafé och äta en jum-jum och tala om Italiäresan. Hemkommen dansar han på korkmattan i sin långa nattskjorta, det är Forlana, gondolliärdansen, den berusade Italiäresenärens lyckodans.

Doktor Neumann har en liten idyllisk våning nära Strandvägen, ett litet estetiskt dockskåp med italienska akvareller på väg-garna och Konstens mästerverk på borden. Genom salsdörren skymta bokhyllorna, därinne är det, som doktorn skriver på sin berömda avhandling. Den skall omfatta hela kulturen, han har ett par tre århundraden att genomforska ännu. Trots detta har han tid att komma ut till kaffebordet och äta bakelser. Fotografialbumen från Italiäresan ligga framplockade framför brickan, en fiasco står som vattenkaraffin, den unga frun sitter som en Mona Lisa i ottomanhörnet.

Doktorn mumsar kakor och visar fotografier. Det är han och hon, som möta.

VÄGGLÖSS
utrotas med **Cyanvätegas**.

Riks. 237 10.
Allm. Söder 335 52.

KACKERLACKOR
utrotas med **Kackerlin**.

Begär prospekt och intyg. Sveriges största firma inom branschen är

DESINFEKTIONS-AKTIEBOLAGET HYGIEN

BRÄNNKYRKAGATAN 3 - STOCKHOLM.

RÅTTOR
utrotas med **Rattoxin**.

Telegramadress:
DESINFEKTION.

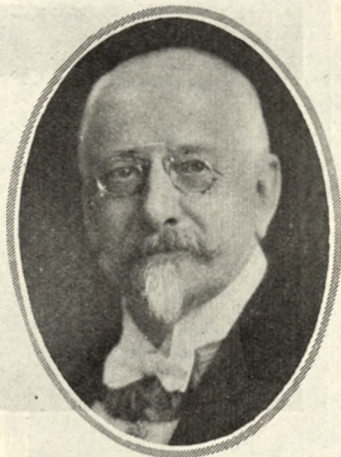
DÄR AFFÄRSFOLKET FÅR SIN UTBILDNING

Banken i Pählmans handelsinstitut.

"ALLT FÖR KONTORET" ÄR ETT ENER- giskt uttryck, vi nu för tiden ofta möta i annonser och skyltfönster. Det kan också sägas vara fält- ropet bland de trupper, som dagligen övas i Drott- ninggatan 71 C, högkvarteret för svensk handels- utbildning, känt över Norden och en god del av Europa och Amerika under namnet Bröderna Pählmans Handelsinstitut. Här tränas dagligen i ett 20- tal klassrum, fördelade på två våningar, hundratals unga män och kvinnor, som vilja ägna sig åt Mer- curii tjänst. Intet kontorsmässigt får vara dessa Pählmaniter främmande, varken formeringsmaski- ner, "fönsterkuvert" eller sådana mera komplicerade ting som en Burroughs additionsmaskin eller en

Monroemaskin, som klarar alla 4 räknesätten lika behändigt. Allt efter de olika kurser eleverna ge- nomgå, få de tjänstgöra på tull, bank, ångbåtskon- tor, de få klappa på Underwood et consortes och praktiskt sätta sig in i alla situationer, som den kom- mande platsen kan bjuda på. Och i skrivkursen — institutets kärna och begynnelse — skriver ännu mängen otymplig hand de klassiska orden: "Sådan var min stil vid början." Ty vilken frammarsch skrivmaskinerna än göra på både litteraturens och affärsteknikens område, uttränga den goda hand-

Rektor John M. Pählman, institutets nuva- rande ledare.

Ångbåtskontoret hos Pählmans.

stilens betydelse kunna de aldrig — på affärsgebitet. För man tro rektor Pählman blir det, om två springpojkar söka en plats, den med den bästa stil- en, som avgår med segern.

Pählmans Handelsinstitut kunde förresten i fjol fira tredubbelt jubileum. Det var då 75 år sedan löjtnant O. M. Pählman framträdde med en skriv- metod han själv utarbetat, 40 år hade förflutit sed- an hans söner Otto och John grundade Bröderna Pählmans skrivinstitut, och handelsinstitutet fyllde då 30 år efter en storartad utveckling ur en blyg- sam början. Allt som allt ha sedan grundlägg- ningen 77,910 elever undervisats i institutet, därav cirka 21,000 i Köpenhamnsfilialen. R.

damerna på Markusplatsen, det är han och hon i gondol, det är han och hon, som vandra på Via sacra, det är hon, som äter en apelsin bland Pestums tempelruiner. Han är full av underliga namn, hon är full av ack och o, den länge magre poeten doppar och lyssnar.

Just som doktorn tar sin femte kanapé, ser han tvärs igenom Mikael. »Hör nu — jag kan inte påminna mig. Har ni givit ut någon bok ännu?»

Mikael blir röd upp till hårfästet. »Jag — jag anser det inte vara någon brådska. Det är inte för pengar jag diktar. Men för skönheten.»

»Just det. Hellre svälta än sälja sig. Jag hör, att ni är en diktare, herr Björklid. Just så. Endast så kan den stora konsten födas. Genom lidande, genom fat- tigdom, genom svält» — Han sätter en sockerkaka i halsen, fru Madonnan måste bulta honom i ryggen, kristallglaset väl- ter med höstlövet.

Mikael har fått flammorna på kinden. »När jag läste om Kain och Abel, var det Kain, jag höll med. När jag läste om Troja, kände jag med Priamus och grekerna. Dessa som lyckas, dessa som segra, jag har alltid avskytt dem.»

Doktor Neumann har tårar i ögonen, kan- ske är det av kaksmulorna. Mikael har vunnit hans hjärta, han får en lång lista med sig: i den ena kolumnen står det, vilka konstverk han skall se, i den andra stå hotellen uppräknade. När skalden går, får han en italiensk tågtidtabell med sig.

Det doftar av Södern i det enkla rum- met vid Västerlånggatan, Mikael ligger i sängen och läser högt alla namnen på de italienska stationerna. Han bär den med sig i fickan, han bär den så att den itali- enska titeln är synlig. På söndagen går han med Amanda till Royal, doktor Neu- mann har sagt, att vinterträdgården där verkar Italien, och han vill njuta en för- smak av resan. Han lägger tidtabellen bred- vid sig på bordet, tar den då och då i

handen och stirrar drömmande ut på fon- tänen. Amanda sitter bara och drar i siden- blusen, linningen vill sticka upp på henne.

»Det var alltså här, som hans tioårsmin- ne firades», Mikael nickade tankfullt för sig själv. »Han vet, en gång blir det kan- ske här också som jag — — En gång skola generalkonsulerna dricka champagne till min ära. Tio år efter Mikael Björklids död. Har du sett, vad det där sällskapet tittar på mig, de måste visst känna mig.»

Det blir så underligt tyst i kaféet, strå- len har slocknat i fontänen. Men diktar- strålen sprutar. »Amanda, en sak måste du lägga på hjärtat. Jag kommer att skicka dig brev från Italien. Göm dem väl! De skola bli dyrbara en gång. Lyckliga kvin- na, hur många skola inte avundas dig!»

På måndagen köper han en khakikostym, han ser ut som en ung Apollo i den ski- nande gula sportdräkten med de korta är- marna och byxbenen. Han är färdig med sina förberedelser nu, det blir på tiden att tala med direktör Riddarsporre. Direk- törn har varit så osynlig de sista veckor- na, han visar sig inte på sitt kontor på »Göta lejon». Det är bara hans namn, som varit synligt i pressen, i samband med några obligationsaffärer.

Till slut ser sig Mikael tvungen att upp- söka reskamraten och mecenaten. Han bor i en enkel våning ute i ett förstadssamhäl- le, den är undangömd som en rävla. Dörr- plåt saknas, men Mikael frågar sig fram. När han ringer på tamburen, gläntar det på köksdörren, en käring sticker ut huvu- det. Det är en liten grå och smutsig bond- gumma med en stor mun och ett par vassa ögon, det är mor Bergvall.

»Är Fredrik hemma?»

Gumman skiner upp, när hon hör för- namnet, och kommer ut i tamburdörren. Direktörn ligger på knä på salsmattan och spelar kula med en pojkytting. En kula har rullat under skänken, den fete direk- tören ligger på magen och pustar och ser inte Mikael.

En gips-Venus står på en piedestal, det är ett minne från bokförlaget »Excelsiors» glanstider. En stor silverjardinière står på skänken, den är ett minne av 'Skådespelar- nas egen tvål'. En stor snötavla av en känd målare hänger på väggen, den fick mor Bergvall en gång under konstlotteriets ju- beldagar. Hon grät i smyg, då hon fick den, hon hade gått och önskat sig en av tavlorna nere vid Slussen, med en stuga, en björk och en segelbåt.

»Jag ville bara fråga dig, om du är färdig nu.»

»Färdig?»

»Italien.»

»Italien?»

Det ringer till på dörren, och Mikael öppnar i tankarna. Mor Bergvall skriker, men det är för sent, en känga sitter i dörröppningen. En herre med korpralsut- seende stövlar in. »Goddag, Bergvall. Han förstår nog, vad det är fråga om.»

»Men jag försäkrar» —

»Naturligtvis, ni är oskyldig, det är klart det. Ni ville bara hjälpa mänskligheten, det hörs ju redan på annonserna: 'vem vill bli rik?' Men man vill tala vid er. Polisen är så nyfiken se. Det blir bäst ni följer god- villigt.»

»Men ni får inte» — gumman har klängt sig vid den fete sonen. »Fredrik, som är så rar. Han är oskyldig, alldeles oskyldig, det kan jag gå min salighets ed på. Det är bara de usla tidningarna.»

»Och Italiäresan», säger Mikael, han har länge stått tyst i bakgrunden. »Italiäresan.»

»Jaså, Bergvall tänkte att schappa sin väg.»

»Italiäresan. Vad pratar den där idioten? Jag har aldrig tänkt på någon Italiäresa. Jubelidiot!»

Skalden Mikael stirrar undrande på den vredgade vännen. En fluga dansar Forlana kring nästippen på honom. Långt nere i Södern svälla druvorna i vinplanteringarna.

Ett försök övertygar Eder om att marknadens bästa tvättmedel är **KRISTALLIN**

från **OLJEFABRIKS A.-B. UNION - MALMÖ**

SENHÖST ÖVER SKÅNESLÄTTEN

En skånsk »mölla».

Från marsklandet vid Arlöf, med Malmö-silhuetten i bakgrunden.

Höstplöjning på slätten.

Tröskning.

»Man glemmer ej den plätten, de grönnne pilevalle». (Axel Ebbe).

På kyrkvägen.

DE BILDER FRÅN SKÅNSKA SLÄTTEN, som vi här återge, äro lånade från en vacker utställning som hovfotografen Axel Sjöberg i Malmö anordnat

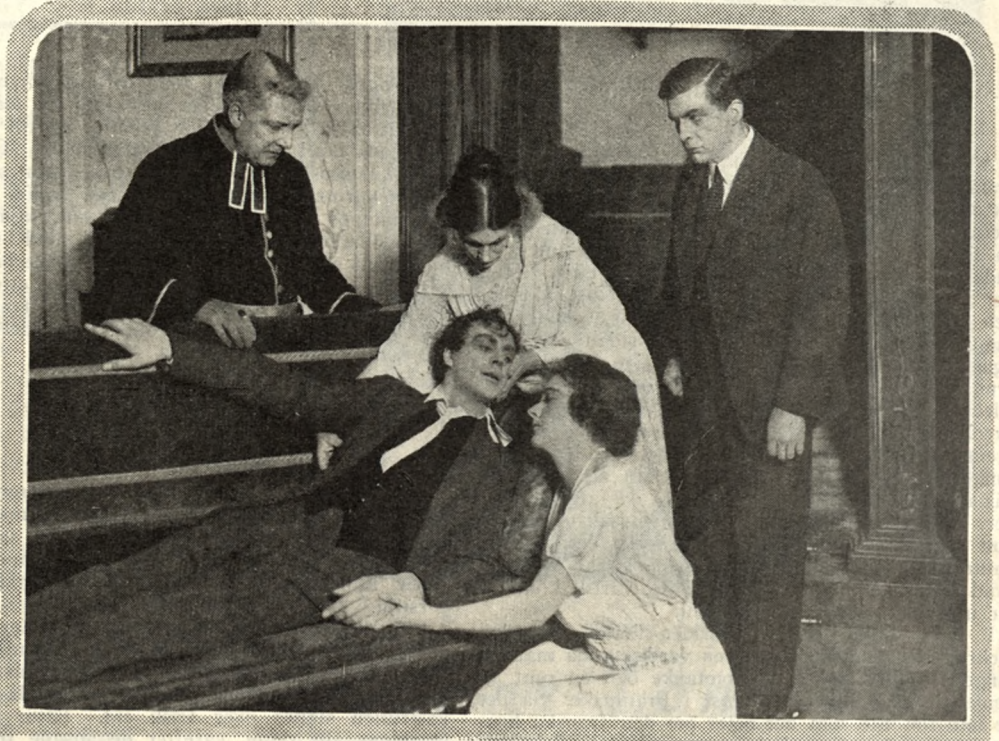
i sin hemstad av bilder från det gamla Malmö och från slätten. Den samling, som den erfarne fotografen visar, länder honom till den största heder.

De sena, milda höstdagarna över den skånska slätten bjuda på en fågring, som man högre upp i landet, där kylan och vintern komma tidigare, knappast känner till.

LIVLIGT PÅ STOCKHOLMSSCENERNA

Karin Molander i »Älskog» på Lilla Dramaten.

Från Dramatiska teaterns märkliga premiär av Jean Sarments »Skuggorna». Fr. v. hrr Svennberg, Hanson och Bergvall samt fru Schildknecht och frk. Wessel.

Ester Sahlin och Gunnar Tolnes i Vasateaterns »Blott en dröm».

Oscarsteaterns intagande tyska gäst, Hildi Wörner, i »Min lilla Mascot», i sista akten förklädd till sjömanspojke.

DRAMATISKA TEATERNS NYA PROGRAM, Jean Sarments skådespel "Skuggorna" har ingenting att skaffa med det vanliga erotiska temat, varpå fransk dramatik byggd i mansåldrar. Här finns varken någon kvävande budoarluft eller något sensuellt raffinemang. Det är i stället en själs-historia, subtilt lyrisk i stämning och utveckling. Originalets titel "Le pêcheur d'ombres", skuggfiskaren, gömmer en symbol av själva handlingen, utan att därför tangera den Ibsenska gåtfullheten, ehuru författaren-skådespelaren, ty Sarment är jämväl scenisk artist, tycks ha lärt en hel del hos den norske mästaren. Jean, skådespelets huvudperson, en ung känslig poet och fångslände som människa, har till följd av obesvarad kärlek blivit sinnesrubbad och tappat minnet av vad som varit. Hans sjukdom yttar sig emellertid i en mycket mild form, är huvudsakligen ett drömliv med växlande vaga bilder. Den unga flicka han förgäves älskat, återföres en dag till honom; hennes närvaro gör honom som beräknat var småningom frisk och nu ger hon honom med glädje sitt hjärta. Men då kommer katastrofen genom Jeans bror René, som gripits av en häftig lidelse för Nelly och inbillar Jean att den unga flickan är en annan Nelly än den han fordom sökte vinna, och att man spelat komedi med honom för att göra honom frisk. Jean, som nu fått sitt förstånd tillbaka, har därmed också återvunnit förmågan att lida. Skuggorna,

från vilka han varit befriad under sin sjukdom, resa sig på nytt i hans själ och driva honom i döden.

Handlingen bäres av en mjuk och lyrisk färgad dialog, visserligen utan större djup, men med säkert betonande av ungdomligt känsloliv, vare sig det gäller Jeans sjuka själstillstånd eller Nellys varljusa kvinnlighet. Starkt dramatiska poänger saknas icke. Ej heller longörer, som dock borde kunna maskeras med en snabbare takt i spelet. Hr *Hanson* återger med lyckligaste resultat Jeans själssjukdom, en ljus, blid framställning av den unge mannens drömliv, liksom glädjen över uppvaknandet till kärleken och livet ges med en skimrande konst. Fröken *Wessels* Nelly sluter sig mjukt till Jeans personlighet som rankan till stammen. Den unga artisten utvecklar ett flickaktigt behag, som hon kan, när hon får en för hennes skaplynne passande uppgift. Hr *Svennberg* ger en fint avstämd bild av den gamle biskopen och fru *Schildknecht* och hr *Bergvall* äro jämväl värda allt erkännande.

Bernhard Shaw har ej förlorat något av sin dragningskraft på svensk publik, och finns det dessutom en artist i den sceniska ensemblen som hr *Ingolf Schanche*, är det förklarligt att Svenska teatern kunde tillkännage "utsålt" på premiären av "Doktors dilemma".

Molière var elak mot sin tids läkare, men de bestodo ju till stor del av kvacksalvare, som förtjänade den risbasta de finga. Shaw är ej mindre skarp mot utövarne av vår tids läkekonst, och med kännedom om de droger han gömmer i sitt giftskåp, är det förklarligt om dosen mer än en gång blir för stark. Missgrepp begås inom alla yrken — herrar doktorers missgrepp äro att räkna till de ödesdigraste, men de lyckade resultaten av deras geni och kunskaper väga vida mera, och inga Shaws ettrigheter kunna förringa dem.

Doktors dilemma är emellertid fortfarande lika roligt med sina sprakande elakheter och flera välfunna dramatiska scener. De värsta paradoxerna får man blunda för, och författarens talträngdhet måste man finna sig i så länge regissörens blåpenna inte griper in. Engelsmännen måtte kunna smälta mera diskussion på scenen än vi.

Spelet går glänsande. Hr *Schanche* i målaren Dubedats roll är alltigenom fascinerande. Ateljéscenen då han med älskvärd fräckhet ställer läkarnes alla moralbegrepp på huvudet, är ett mästestycke av kvick och smidig skådespelarkonst. An-

(Forts. sid. 1063.)

NAGOT OM FRANSK MATORDNING OCH
MATLAGNING.

ATT SE EN FRANSK KÖKSMÄSTARE framför sin stora spis i färd med beredningen av ett par anrättningar och samtidigt övervakande ännu flera i deras olika tillredelsestadier, äro i sin genre en liten upplevelse, som för den verkligt intresserade åskådaren är både till gagn och nöje. Men det är fullt ut lika nyttigt och nöjsamt att iakttaga den franska myndiga borgarhusmodern eller den rappa arbetarhustrun, eller å andra sidan den dugliga genomsnittskokerskan eller flitiga ensamjungafrun, där de ordna och styra i kök och skafferier. Ty allesamman — allt ifrån den långt mer än en excellens avlönade köksmästaren ända till den efter svensk måttstock ganska blygsamt betalade ensamjungafrun — äro besjälade av önskan att göra det bästa och ej minst det mesta av vad de fått om händer. Vilket för övrigt allt äger sin orsak uti att så gott som varje individ av hela franska nationen av naturen besitter vad man i Sverige kallar "tunga", evad angår det kulinariska området, vartill kommer ett utpräglat sinne för ekonomi.

I intet annat land i världen är därför den läckra, eller å andra sidan den vardagsgoda matlagningen så fast länkad vid omtanke och en rent av genialisk sparsamhet som just i Frankrike. Så det är inte för inte som det heter om den franska husmodern att hon kan koka soppa på en spik! Vilket i rätt omskrivning betyder att hon vet att på ett klokt sätt tillvarataga varje uns av ett livsmedel, detta må nu röra sig om ett stort stycke kött i olagat tillstånd eller endast en obetydlig matrest.

I Frankrike användes i varje hushåll en myckenhet grönsaker; i proportion långt mera än kött, om än detta senare dagligen i någon form förekommer på matsedeln. Vegetabilerna äro frodiga och billiga samt av en oändlig variation och förekomma, tack vare det tjäniliga klimatet, hela året runt. En kombination av jämförelsevis litet kött och mycket grönsaker i en enda huvudrätt är särdeles omtyckt och ofta använd. Särskilt är detta förhållandet, när anrättningen ifråga tillagas *en casserole*, d. v. s. i ett kokkärl av stark, eldfast lera. — Vad beträffar färsk fisk än den franska husmodern försiktig, och det är endast när hon bor vid eller i närheten av kusten, som hon anser sig med fullt förtroende kunna använda den. Men då gör hon det så mycket mera i stället och framställer en hel rad läckra fiskrätter, allt ifrån den sprödestekta enkla vitlingen (merlan) ända till den åtskilligt mera tillkrånglade *bouillabaisse* som är en gouterad specialitet för landets södra kuststrakter.

Sallader, både de egentliga av grönsallad, *chicoré*, krasse, blekselleri etc., som tillagas med olja, vinaigre, salt och peppar, eller de mera samman-satta i mayonaise, vari ingår kött eller fisk, vegetabilier m. m., användas mycket i Frankrike. Ofta utgör en dylik sallad av senare typ huvudrätten vid en måltid.

Kraftiga, väl beredda soppor, antingen på kött, fisk, skaldjur eller enahanda grönsaker äro också särdeles omtyckta. Är soppan särdeles mustig, som t. ex. nationalsoppan par préférence *pot au feu*, brukar efter denna i ett borgerligt genomsnittshem endast serveras ett stycke ost och bröd. — Våra svenska gryn-, mjölk- och saftsoppor känner man däremot ej till.

Den franska kokkonsten triumferar särskilt vad angår allehanda, kalla och varma såser, raguer och ett otal smårätter, som ofta, födda av stunden och vad den bjuder av någon rest, plus några andra enkla ingredienser och handgrepp, aldrig hinner få något namn, och lika fort glömmas. Men här vid lag betyder det ej antecknade så mycket, ty när ett annat tillfälle kommer, rinner åter receptet plus handgreppen fram i hjärna och hand. — Vidare äro de franska omeletterna världsberömda liksom den mångfald av ägggrätter, som framställas i det franska köket.

I nordliga Frankrike brukas smör vid matlagningen, medan i södra delarne av landet användes olja. När smör bjudes vid bordet, är det osaltat. Stora mängder av bröd förbrukas, ty fransmannen är en stor brödkonsument. Brödet är utomordentligt gott allt ifrån det snövita vardagsbrödet — våra s. k. *pain riche* — och med sin brungräddade yterskorpa ända upp — eller ned — till en mängd olika *petits pains*, som serveras till morgonkaffet.

Apropos kaffe, är detta oftast förträffligt i Frankrike. Dagen börjas med *café au lait* (kaffe och varm mjölk i. st. för grädde) vartill serveras smör och bröd eller endast detta senare. Omkr. kl. 1 ätes frukost, vid vilken serveras smör och bröd, någon varmrätt, sallad samt därpå kaffe. Middagen intages 6—8 e. m. — om sent, kommer ett litet mellanmål av choklad (eller te) med bröd. Vid middagen serveras *vin ordinaire*, i vilket billiga vin var och en slår så mycket vatten som önskas.

Till slut skall meddelas några äkta franska recept, valda så att de beröra olika livsmedelsgrupper.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Pot-au feu (för 6—8 pers.)

Omkr. 1½ kg. ej för fett oxkött (rev, bringa eller mörtpipa), omkr. 3 liter vatten, 2 morötter, 2 palsternackor, 1 oskalad rödlök, 1 purjo, salt, 8 vitpepparkorn. — *Garnityr*: 5—6 små franska bröd (eller kungsbröd), 1 klyfta från ett vitkålshuvud, persilja.

Från köttet skäras nått alla ben, varefter det omsurras med fina snören för att få ordentlig form. Köttbenen lägges på botten av en soppkastrull, och ovanpå lägges köttet. Det kalla vattnet slås till, och kastrullen ställes över frisk eld. Efter uppkoket borttages allt skum, varefter de ansade rotsakerna iläggas hela. Salt och pepparkorn tillsätts, och soppan får sedan ytterst sakta koka tills köttet är mört, då den uppsilas. Det feta avskummas. Med detta penslas rikligen de kluvna och urhålkade bröden, vilka sedan sättas i ugnen att bliva bruna och spröda. Vitkålen skäres i strimlor och kokas i litet av buljongen. Av köttet skäres några skivor, beräknade efter antalet personer, och upphettas i buljongen, som avsmakas. Soppan serveras *het* med de knaperstekta brödskalarna, fyllde med vitkålen och de varmhållna, skurna sopprötterna. — Resten av köttet användes en annan dag, uppvärmt och omgivet av olika slags rötter eller kål, kokt i klyftor samt potatis.

Anm. Lättvindigare, men fullt ut lika god är soppan om alla ingredienserna — köttet och rotsakerna skurna i större bitar — kokas i en större kastrull, t. ex. en av eldfast lera, vilken får stå i askan efter en slutbränd brasa — vilket ofta är fallet i Frankrike — eller också nedsättes i en vanlig eller elektrisk koklåda.

(Forts.)

IDUNS KÖKSALMANACK.

29 OKT.—4 NOV.

SÖNDAG. *Frukost*: Kokt omelett med frästa skinktärningar, smör, bröd, ost; kaffe eller te, systerkaka. — *Middag*: Stekt, färsk skinka, potatis; äpplemos; kokta jordärtskockor med rört smör.

MÅNDAG. *Frukost*: Stekt salt sill med gräddsås, potatis, smör, bröd, ost, kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Kall skivad skinka, tomatmakaroner och stekt potatis; sagsoppa emed äpplen.

TISDAG. *Frukost*: Hårdstekta stångryttare med

ETT NYTT ELEGANT TERUM HAR ÖPPNATS av Nordiska kompaniet i Stockholm. I fråga om vad som serveras lägger man märke till några utmärkta nyheter. Där är kalla smårätter till pris, som hålla sig omkr. 75 öre eller en krona, upplagda på ett sätt, som verkar i högsta grad aptitligt och som är både hygieniskt och bekvämt. Vidare läckra färdiga smörgåsar, som böra kunna mäta sig med de berömda danska "smörrebröd". Över huvud taget har man gjort hela anordningen vid disken med bakelser och hembakta småbröd etc. ytterst aptitlig och trevlig.

Själva lokalen är smakfull och hemtrevlig. Innanför terummet rymmes ett behagligt rökrum.

Hur ont det än kan vara om publik på andra håll, trevliga terem samla alltid folk. Redan efter några dagar hade N. K:s nya kafé gjort en sådan succés, att personalen måst betydligt ökas.

inlagda rödbetor och potatis; smör, bröd, ost, kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Kokt kolja med senapsås, potatis; enkel chokladpudding.

ONSDAG. *Frukost*: Fisk- och makaronilåda med äggstanning (rester av föreg. dags kolja); smör, bröd, ost, kaffe eller te; skorpor. — *Middag*: Kroppkakor med skirat smör, nyponsoppa med vispad grädde och småskorpor.

TORSDAG. *Frukost*: Uppstekta, skivade kroppkakor (rester) med lingon; smör, bröd, ost, kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Vitkålssoppa kokt på skinkbenet, med prinskorvar (eller strimlor av eventuellt överbliven skinkstek), tjock ugnspannkaka med äpplemos.

FREDAG. *Frukost*: "Smälandsdoppa", nykokt potatis; smör, bröd, ost, kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Panerade, stekta skivor av bergtorsk, potatis; kall majenaspudding med chokladsmak; vispad tjock grädde (eller gräddmjölk).

LÖRDAG. *Frukost*: Stekt sill i låda, potatis, smör, ost, bröd, kaffe eller te, skorpor. — *Middag*: Dillkött på lamm; potatis, stekta äpplen.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Kokt omelett med skinktärningar (för 6 pers.). — 60 gr. smör, 80 gr. mjöl, ½ lit. mjölk, 4 ägg, salt, vitpeppar, socker.

Smöret och mjölet sammanfräses, och mjölken påspådes under vispning. Smeten får koka tills den släpper kastrullen, då den får avsvalna. Äggulorna iroras en i sänder, kryddor tillsätts efter smak och de till hårt skum slagna äggvitorna nedsättes. Massan hälls i en väl smord och brödbeströdd form, vilken ej får fyllas mer än till hälften. Formen täckes med ett lämpligt lock, och ställes i vattenbad på spisen eller i ugnen, där omeletten gräddas ¾—1 tim. Den uppstjälpes och omgives med frästa skinktärningar, vilka med fördel stekas samman med brödtärningar.

Ugnstekta färsk skinka (för 12—14 pers.). — Drygt hälften av en färsk skinka på omkr. 3½ kg., 1 tsk. torr senap, 1 msk. salt, 1—2 äpplen. — 1 msk. socker, ½ msk. mjöl, 1 msk. konjak eller citronsaft.

Skinkstycket — helst den nedre snedskurna delen av en tunnsväljig ej för fet skinka, torkas med en duk, doppad i hett vatten, varefter svålen skäras ½ cm. djupt i sneda rutor. Den ingnides med saltet och senapen och lägges i en långpanna, i vilken slås litet kallt vatten, varefter den införes i varm ugn. Efter en stund då vattnet avdunstat och flott bildats på botten, öses skinkan därmed. Äpplena iläggas, och skinkan får vid minskad värme sakta steka under flitig ösning och behövlig spädning tills den är mör eller 2½—3 tim. Mot slutet överöses hela svältytan med det sammanblandade sockret och mjölet och bestänkes med konjaken. — Skinkan serveras halvvarm, skuren i tunna skivor och garneras med en del av de lossade svälrutorna. Skyn silas och skummas och avredes med 1 tsk. potatismjöl, utört i litet kallt vatten.

Ris à la Hartmansdorff med päron (för 6 pers.). — 1¼ dcl. risgryn, ½ lit. vatten, omkr. 1 lit. mjölk, 2 msk. strösocker, 1 tsk. vaniljsocker (2—3 msk. punsch), 8—9 blad gelatin, ¼ lit. tjock grädde.

Grynen skällas i hett vatten och få koka mjuka i vätskan. Gröten, som bör vara ganska tjock, får kallna, då socker (punsch) samt det i helt litet (¾ dcl.) varmt vatten väl upplösta gelatinet iblandas. Sist nedröres den till hårt skum vispade grädden. Massan slås i vattenspolad, sockerbeströdd form och får stelna på sval plats. Uppstjälpes strax före serveringen och garneras med de i sockerlagen kokta päronen.

Smälandsdoppa (för 6 pers.). — ¼ kg. lätt rimmat sidfläk, 2—3 rödlökar, 1 tsk. socker, 4 msk. mjöl, 1 dcl. vatten, omkr. ½ lit. mjölk, peppar, salt, socker.

Fläsket skäres i tärningar, som utan något extra fett läggs i en kall stekpanna, som sättes över elden. När tillräckligt fett avsöndrats, iläggas de hackade lökarna för att få tillsammans med fläsket under flitig omröring steka ljusbruna. Socker iläggas och därefter genast mjölet och allt omblandas väl, varefter vattnet och mjölken småningom påspådas. Anrättningen avsmakas och serveras *varm* i såsskål tillsammans med nykokt potatis.

TÅRTOR och KAKOR

bli bäst med "RUMFORD"
nutidens förnämsta bakpulver. Giv akt
på namnet samt den vita o. röda etiketten.

STEINWAY & SONS

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBBERGSGATAN 39.

KÖP
TANGENS
GARDINER

Det finnes fortfarande
de som tro, att allt mar-
garin är "lika bra"
men det är skillnad

SveaVäst

så är det vara.

Begär alltid

Kobbs
Thé

Klok sparsamhet

vet att värdesätta en vara som är både
billig och bra.
Endast 40 öre kostar det bästa och
effektivaste putsmedlet:

ZELOS METALLPUTS
FABRIKEN ZELOS, Göteborg.

PARAMINT
PASTILLER

FORORDAS AV LÄKARE.

Vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

Femtio år vid scenen.

(Forts. fr. sid. 1056.)

På avskedsföreställningen den 10 skall fröken Ahlander spela Monica i »Evas systrar» och fru Lüders i »Guldkarossen». Bägge höra till de roller, hon tycker mest om. Ett av våra rollporträtt visar henne i en annan av de roller, hon räknar som sina käraste: madam Olsen i Lynggaard & C:o. För madam Olsen hade, bekänner hon, en hjälpgumma stått modell. »Jag studerar gärna sådana där enkla, utpräglade människor, som ha hjärtat på tungan — de ha lärt mig mycket.»

En av fröken Ahlanders käraste roller var vidare gamla fru Levin i »Innanför murarna». — »Jag hade så länge gått och längtat efter att få en riktigt stor roll», bekänner hon själv (det var som bekant bara en tio år sedan hon fick den nämnda rollen) »och när jag så äntligen hade den lyckan att få den, trodde jag nästan, att jag kanske skulle dö. Men jag lever än.» Förvisso tänker man, när man hör det, en människa, som i sådan ödmjukhet, sådan glädje och lycka, tjänar sin konst, måste goda makter ge just ett långt liv, hälsa och kraft och glädje in i det sista.

T.

Kvällar på parkett.

(Forts. fr. sid. 1061.)

siktets strålande leende, bollandet med replikerna, den smärta gestaltens livliga plastik — allt försatte publiken i en andlös förtjusning. På ett annat sätt betagande gjordes dödsscenen — allt det ansvarslösa, slyngelaktiga och galghumoristiska, varmed figuren är tecknad hade fallit bort inför dödens allvar. Det var ett liv som slocknade och som i dödsmnuten andades ut sitt lov till konstens eviga skönhet. Hustrun spelades mjukt och själfullt av fru Erastoff och läkarne hade ypperliga tolkar i hrr Björne, Byström, Hedqvist, Johansson, Klintberg och Rosén. Fru Byströms varmhjärtade, till det yttre kärva husfaktotum förtjänar jämväl en uppriktig eloge.

Konsertföreningens söndagsmatinéer för hösten bäras främst av Beethovens nio symfonier, av vilka de tre första nu hunnit framföras. Professor Schneévoigts ypperliga ledning och orkestrens smidiga anpassning efter hans intentioner göra dessa söndagstimmar till musikaliska högtidsstunder.

Kammarmusikföreningen har haft sin första konsert för säsongen med namnen Mozart, Stenhammar och Hugo Wolf på programmet. Kjellström-kvartetten hedrade sig med en pietetsfull tolkning.

ARIEL.

Oscarsteatern bjöd med sin premiär av »Min lilla Mascot» på en nyhet: den intagande tyska gästen, Hildi Wörner. Pjäsen själv kan knappast kallas en nyhet. Musiken (med några bärande melodier) och intrigen tycktes en vara ungefär desamma som i andra moderna operetter. Bevars: förväxlings- och förklädnadstemat är ju evigt det, som kanske bäst ligger till för operetten. Men här var det icke just originellt behandlat.

Operetten var emellertid underhållande och publiken tacksam.

T.

Spalten om böckerna.

LYRIKERNÄ TAPPA INTE MODET, FAST de veta att om det också läses en hel del lyrik i landet, så köpes den icke — på några få undantag när. Man skriver i alla fall, emedan man måste, och förläggaren, som slår ifrån sig med båda händerna, när manuskriptet trugas på honom, låter ibland beveka sig att göra en bok av de skrivna bladen.

Men det finns skaldar som ha »nationens öra», deras diktning hör till den outhärliga andliga dieten, eller borde åtminstone göra det, och med dem börja vi.

När Tor Hedberg för några månader sedan fyllde 60 år, gav han ut »Hemmets sänger» och ställde sig därmed i de lyriska idyllikernas led.

Det är förnämligast familjelyckan han besjunger, och hans strofer äro alltigenom fyllda av stilla värme och spontan dyrkan inför det stora undret: maka och barn. Harmonien i rader som dessa är påtaglig.

Allt som vi delat band
fastare hand vid hand.
Äventyret blev liv
och som mitt unga viv
gav du mig barn och blom,
blev du min rikedom.

Tveka ej i valet av tvål

utan köp

Gahns Lanoiatvål

MED VÄTESUPEROXID

Uppsatsen heter:
»Hur skola vi börja vår dag!»
Svaren lyda:
»Med Thule Cacao.»

THULE
C A C A O

Skokräm
Terro

Terro, en ädelvax
produkt till sko-
putsning.

Terro försäljes i alla
dithörande affärer.

**GRAND
PENSIONAT**
A. DEHN
7A STRANDVÄGEN 7A
STOCKHOLM

Priserna betydligt reducerade under
sommarmånaderna
Helpension eller separata mål

Gravvårdar
BRÖDERNA
STYRENIUS
STENHUGGERI
A.-B. - VÄSTERVIK
Priskurant på begäran

Universalverktyg
av stål, härdat.
N:r 560

Hammare, yxa, hövtång,
rörtång, trådavbitare, ko-
fot, skruvmejsel kombine-
rade; av nytta för hushållet, lanbru-
ket, automobilen, motorbåten etc.
Pris pr styck för 25 cm. långd Kr. 6:—
33 " 7:50
Finnes till salu hos järnhandlare samt
hos fabrikanten:
BERGS BOLAG, Eskilstuna.

SOLO-KAFFE
AB. MALMÖ
KAFFEKOMPANI
KA DET BÄSTA
JÄNKAFVET

Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad
Konfekt
Marmelad
å 4:40 pr ask

Till landsorten fraktfritt 5:20 pr ask.
PERCY F. LUCK & Co.

BARNENS FÖDA

bör sammansättas med största omsorg. Nestlé's Barnmjöl överträffar alla andra näringspreparat därigenom, att det i näringsvärde kommer absolut närmast modersmjölken. Originalburk om c:a 400 gr. netto å Kr. 1:90.

"Vi spara minst 200 kronor om året,
~ MUSTADS BÄSTA VÄXT ~
och min man märker inte ens på smörgås
~ MUSTADS BÄSTA VÄXT ~
att jag har avskaffat mejerismöret.
~ MUSTADS BÄSTA VÄXT ~
Vad vårt nya smör heter kan du
~ MUSTADS BÄSTA VÄXT ~
nog läsa mellan raderna....."

Grantz

Eller diktarens tack för ljuset som kommit in i hans liv:

Jag har troget gått med spaden,
Här är blommorna och bladen,
snabbt ha somrarna förflutit,
hård var marken som jag brutit,
tung och sträv och nära polen.
— Tack för solen — tack för solen!

I "En julsång", en av samlingens större dikter, betonar skalden att det feststämnda barnasinnat ej får fördystras av all den "smärta jorden bär", utan att de små, om också med lögnens medel, skola bevaras i sin ljusa tillit.

I gruppen "Syner och drömmar" skär stundom en dissonans genom de välstämda ackorden, men det övervägande intrycket av diktsamlingen har en prägel av ro och lycka, lyckan att efter livets påfrestningar kunna fly till det egna boets stormskyddade idyll.

"Selene" heter prins *Wilhelms* nya diktsamling, och skalden hälsar den nattliga ljusbäraren ej med trånfullt svärmeri utan med den illusionslöses övertygelse att stamma från "samma köld och ensamhet".

Det blåser ganska kalla vindar genom ett flertal av dessa sånger, och oro, saknad och bitterhet utgöra ledmotiven. Nämda känsloeffekter brukas så pass ofta av lyrans folk, att man ibland misstror plägans verklighet. Men Selene-diktarna äga i de flesta fall en äkthet i klangen, som försäkrar att skalden verkligen känner som han sjunger.

Det ropar en stark smärta ur strofer som dessa:

Släck dina stjärnor, Gud,
som du på fästet satt.
Under en sotsvart skrud,
under en molnmörk natt
vill jag begrava min sorg.
Släck i din himmels borg.

Släck dina stjärnors bloss.
Ännu de aldrig tytt
nattens gåtor för oss
innan en morgon grytt.
Sorgen har blott ett bud:
släck dina stjärnor, Gud.

Där är dikten om "Herkules", vars klubba är höjd till slag men aldrig faller på hydrans huvud, och "Gästabudet", med sitt hopbitna människoförakt. Eller "Rankan" med sin öppna självbekännelse.

Nu har jag rivit min lycka i trasor
och nu får jag dricka vad själv jag bryggt,
stirra mot nätternas syner och fador,
blinka i ljuset mot människor skyggt.
Vandra mot öknens vida fält
ensam, som jag velat,
lida domen som själv jag fällt,
efter att ha felat.

Diktens avslutning innebär dock hoppet om nya livsvärden för hjärtat.

Samligen innehåller jämväl poem av käckare hållning, sånger med havsluft och böljebrus, och en och annan fin genre från sydliga luftstreck lyser som purprat inslag, medan några svaga stycken skvallra om när ingivelsen nekat infinna sig. Det goda och äkta har i alla fall övertaget.

Bland våra yngre skaldar hör *Erik Lindorm* till de få som gömma ett eget instrument i själen. Hans senaste diktbok "Bekännelser" infriar, synes det mig, vad han tidigare givit av vackra löften. Hans sång har icke den bestickande språkliga väklingen, men så är den å andra sidan helt fri från allt stilistiskt påhäng av granna ord och vedertagna, mer eller mindre lyckade bilder ur den lyriska konsthandlarbutiken. Han är tvärtom en nykter realist, men på samma gång en trollkarl, som får de gråaste vardagsord att skimra av poesiens guld.

Hans motivvärld är nu som tidigare staden, hans barndoms och mannaårs Stockholm, där en gränd, ett präng, en bakgård, husens skyltar, gatans ansikten, solglimret i en ruta, en brosilhuett med tända lyktor, sätta hans fantasi i svingning. Men det blir aldrig genre enbart, utan symbol, livsbild, själstillstånd. "Den sista rutan" är en sådan äkta stockholmsskildring med personligt innehåll och en av pärlorna i samlingen. Här ett par strofer som prov.

Det finns ett gammalt hus högst på Söder,
som har en ruta som längre glöder
än alla andra i solnedgången.
Och den som sett denna brinnande ruta,
som sorgset kan skina, som gnistor kan spruta,
är evigt under dess eldblick fången.

Det är liksom vore det Stockholms öga
som glimmade genom ens själ från det höga
med vemodglädjen hos det förflutna.
Det skiner så man blir rörd intill tårar,
av bellmanska somrar, av strindbergska vävar,
av glansen ur ögon för alltid slutna.

Erik Lindorm är den stockholmska vardagsvärldens diktare — han går in i den, blandar sitt blod med dess människor, står ej utanför som skådare. Därför kan han tända poesiens lampa, där vardagen är gråst och själarna mest betungade.

E. H.-N.

Paradis
**DUNTÄCKEN
MADRASSER**

göra sängkammaren
till ett Paradis

J. Svensson & Bourghardt
GÖTEBORG
Täckfabrik Fjädderränsert

**GUMMANS
Tvättpulver**

Äldst

och mest beprövat i vårt land
är Tomtens Tvättpulver. Ni kan an-
vända det med fullt förtroende och med
bästa resultat.

Tussin
Lagligt skyddat. Pris 5 kr.
Räcker en mån.

Låt ej slem samla
sig i bröstet.

Tussin verkar slemlösende på ett naturligt, enkelt sätt och användes därför med bästa resultat vid fall av slem-bildningar, rassel och slemstockningar i andningsorganen, således vid astma, lung- o. luftrörkatarr, bronkiter, vid sviter av influensa (förkylning), vid torr- o. hackhosta, kramphosta, rethosta etc.

Begär broschyren jämte in-
"Om Tus-
sin", vars tusende
85e jämt in-
tyg sän-
des gratis.

Bruksanvisning medföljer.
Pr postförskott från

Fru Hedvig Lindholm
Upplandsg. 68, Stockholm.

Mot blodbrist och allmän svaghet

Ferrin

Bästa Järnmedel,
Utmärkt stärkande.

Tel.

13150

Mitt emot
PALACE
HOTELL

Konstslöjden

Södra Hamngatan 45, Göteborg.
Hemvävda mattor, möbiltyger,
gardiner, Dalavävnader, spetsar,
smide och nationaldräkter

CROSFIELD,
Warrington

CRESCENT TVÅL

Oöverträffad vid tvätt av
såväl tjockaste ylle som
finaste linne.

Garantimärket på yppersta Fickur
Bese prov hos Urmakaren!

B
A
S
T

Utan

Presenter
Lyckofemmer
Premier

går

LUNDSTEDTS TVÄTTMEDEL

till alla hem som i varans
höga kvalitét söker
vinsten.

!

Zeulin

Det bästa putsmedlet!

ATELJÉ SLÄNDAN, VÄLBEKANT FÖR Iduns läsare, eftersom den förser Iduns Handarbetsavdelning med konstnärliga mönster och modeller, har i dagarna öppnat utställnings- och beställningsavdelning i Regeringsgatan 57, 1 tr. En del av de ljusa, rymliga lokalerna disponeras av Sländans kurser i praktisk klänningssöm, barnklädnadssöm, fransk linessöm och de två handarbetskurserna. Två salar äro apterade till en utställning av ateljéns eleganta och smakfulla alster, som kan beses alla dagar 10-6. Utom delikata tyllbroderier och brudslöjor, en av ateljéns specialiteter, märker man en rad lustiga småflickklänningar — en var virkad i vitt pärlgarn över en stomme av skär moll och försedd med ljusblåa snören kring livet och vid ärmarna, dansklänningar för unga flickor i råsiden med handtryck o. s. v., chiffonsjalar liksom med handtryck, läckra pyjamas och en mängd andra ting, som kunna vara roliga att äga. Handtryck i guld förekommer här och var och gör sig väl som mönster på en brun sammetsportjär och — med ymnighetshorn som motiv — på en fyrkantig, svart sidenkudde. Även många icke-katoliker ha gärna ett krucifix på sin vägg, och detta har föranlett fru Olga Nyblom att lancera en liten dekorativ nyhet. Hon visar här ett vackert italienskt silverkrucifix upphängt på en fyrkantig bit violett siden, prytt med en enkel handtryckt kant i guld. Damer, som själva vilja se sina kläder, kunna på ateljé Sländan få goda råd och anvisningar samt hjälp med tillklipping och provning. Företagets konstnärliga ledare är som bekant fru Olga Nyblom, som ledare för de olika kurserna fungera fru Hilda Ryding, madame Antoinette Lamay-Norberg och fröken Märta Adelsköld.

JUMPERBOKEN N: 2 HETER EN PRAKTISK handbok, som fru Olga Nyblom nyligen utgivit på Wahlström & Widstrands förlag. Man finner här ett tiotal olika modeller på capes, jumpers, skolklänningar och sjalkappor i silke eller ylle med utförlig arbetsbeskrivning och upplysande bilder. Det lilla arbetet, som betingar ett pris av 2,25, blir säkert en god handledning för damer, som under vinterkvällarna vilja ägna sig åt ett roligt och nyttigt handarbete.

Samma författarinna har också på ovannämnda förlag utgivit en lärorik bok med titeln Stickade och virkade Småbarnsplagg, som livligt kan rekommenderas alla unga mödrar. De finna här goda idéer till en mängd nätta småplagg, och som arbetet är försett med ett 40-tal goda fotografiska reproduktioner av plaggen i arbete och i färdigt skick, torde det bli en god handledning för textilintresserade damer.

"ETT STYGN I RÄTT TID SPARAR mängen krona." Med detta tänkvärda motto öppnar Singer C:o Symaskins A.-B. den 30 okt. en avgiftsfri kurs i stoppning, hälsöm, märkning och liknande arbeten å symaskin. Kursen hålles i firmans nya, präktiga lokal å Östermalm, Sturegatan 36. Anmälan kan ske i någon av firmans filialer, där även undervisning lämnas, om detta passar eleven bättre. Det blir säkert stor tillströmning till kursen. För allt, som i ett hushåll behöver stoppas — linne, gardiner, strumpor etc. — kan ju nu för tiden symaskinen användas.

Jag experimenterar ej
med olika tvålar, utan
använder alltid den bästa:

F. PAULIS

OVICULA

(ÄGG) TVÅL

Feniths

namn borgar för en
förstklassig produkt!

Gräddmargarin: "Extramärket Fenith"
Växtmargarin: "Feniths Extra Växt"

äro marknadens förnämsta kvaliteter.

Mot mal, kackerlackor, vägghyra,
flugor och andra dylika insekter finnes
intet bättre utrottningsmedel än

Kammerjäger.

Finnes i askar å kr. 0:65 och 1:25
i alla färg- och kemikalieaffärer samt
hos ensamimportörerna

AKTIEBOLAGET EUG. WINGARD,
Malmö.

Pälsar och Pälsvaror

bli som nya efter kemisk
tvätt hos

LUNDBY

Skönfärgeri & Kem.
Tvättanstalt, Göteborg
KUNGL. HOVLEVERANTÖR

Etablerad i London 1826, Favorit-
théet å Europas alla beskickningar

Enligt Kungl. Socialstyrelsens statistik

tillförde de kooperativa föreningarna (konsumtionsföreningarna) förra året sina medlemmar över 4 miljoner kronor i rena besparingar.

KOOPERATIVA FÖRBUNDET

Colman's

Stärkelse

Gör stärkningen och glansen mera hållbar.

Skadar icke de mest ömtåliga tyger.

Repr.: Gust. F. Bratt & Co., Göteborg

KRYMPER EJ YLLE

MERKURTVÅL
VIOLA
GÖTEBORG

CAP

Kakao

lämnar ingen bottensats

Agria
EXTRA VÄXT

Margarin
AGRIA MARGARINFABRIK. STOCKHOLM

LÄSARINNORNAS SPALT

SVAR.

Svar till "Gråhårig 50-åring".
Gråhårig 50-åring kan med fullt förtroende vända sig till Fru Mimmi Holmberg, adr. Kungsklippan 7 B. Riks 33001, som under en följd av år är skött mitt hår med glänsande resultat. Behandlingen kan ske efter överenskommelse i hemmet. *Ellen.*

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: 1) Vore tacksam få veta något om Svenska Waldorfföreningen. Emottager Waldorffskolan i Stuttgart svenska elever.

2) För någon tid sedan, stod att läsa en intressant skildring i Idun om en praktisk skola i England (Chistermdalen n. v. om London), kunde jag få veta om möjligen svenska barn mottagas där.

Svar: 1) Alla upplysningar rörande Svenska Waldorffskoleföreningen etc. lämnas av fröken Elsa Strömberg, Smala gränd 5, Stockholm (Rt. 22478).

2) Ja. Skildringen var skriven av en svensk f. d. elev.

Fråga: Vore tacksam om någon av Iduns läsarinna ville giva upplysning om var gamla filt-hattar ompressas och om katalog å modellerna finnes?

Mångårig prenumerant.

Svar: Filt-hattar ompressas vid hattfabriker, men vi tro ej att privata kunder där kunna lämna in sina hattar utan sker detta i regel endast med en modist som mellanhand. Såvida ej hatten i fråga är av en mycket god kvalitet, torde det emellertid ej löna sig med någon ompressning. Om någon speciell ompressningskatalog finnes, ha vi oss ej bekant, men tro dock ej att så är förhållandet.

Fråga: Vart eller till vem bör man vända sig för att få en del silhuetter bedömda. Undrar om man skulle kunna ha någon utsikt att få dem utgivna på något förlag i bokform eller såsom genrekort. *Silhuettklipperska.*

Svar: Vi ha intet annat råd att giva än att Ni försöker sätta Er i förbindelse med artist och ber honom bedöma silhuetterna. Att få dem utgivna i bokform torde möta stor svårighet, och den enda möjligheten härför är att silhuetterna förses med en lämplig och trevlig text. Tänker Ni på att få dem på vykort — ty detta är väl meningen, fastän Ni använder ett annat uttryck — har Ni att vända Er till något förlag, som sysslar med dylika saker, t. ex. Axel Eliasson, Kungsg. 54, Stockholm; Svenska Lithografiska Aktieab., Birger Jarlsgatan 31, samt till många andra firmor, vilkas adress vi nu ej kunna erinra oss. — Men på förhand kunna vi säga, att utsiktarna både i det ena och andra fallet äro ytterst små — numera mindre än någonsin förut.

Fråga: Var kan en bandvävstol köpas eller beställas? Tacksam för upplysning. *a-n.*

Svar: Vänd Er till föreståndarinnan inom hemslöjdsföreningen i något län där man idkar bandvävning, t. ex. Dalarna, Kalmar län, Blekinge. Fru Oda Berg, Kalmar, kommer säkerligen inte att dra sig för att giva Er de begärda upplysningarna.

Fråga: 1) Kan någon upplysa mig om var följande strof står att läsa, och om den är rätt citerad?

"Det finns en annan makt som styrer Förståndets män och fantasins martyrer."

KOLYNOS

tandpasta är i högsta grad koncentrerad och därför i bruket billigast. Utbred högst 1 cm. därav på en torr tandborste och använd den efter varje måltid.

Finnes hos alla Apotek-, välsort. Parfym-, Färghandl. & Raksalonger m. fl.

Åberopa denna tidning och begär gratisprov.

BERNHARD MARING - STOCKHOLM C.

SE

Eder i spegeln och undersök, om Eder hy är sådan den bör vara. Ger den anledning till missnöje, köp då M. Zadigs av läkare rekommenderade vita, medicinska tjärtvål. Det är dumt att gå med ful och förstörd hy, när bara en kort tids behandling med M. Zadigs tjärtvål gör Eder hy sådan den skall vara — flickaktigt mjuk och len.

M. Zadigs

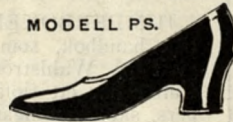
TJÄR-TVÅL

DEN NYASTE MODELLEN

TILL DEN SMALA, AMERIKANSKA DAMSKON MED MEDELHÖG, FRANSK KLACK PASSAR VÅR LÄTTA OCH ELEGANTA

MODELL PS.

GISLAVEDS
GALOSCHER och BOTTINER

Barnens förtjusning är

JAMAICA

BANANER
GODA
Ytterst lättsmälta
Närande.

OTTOMANER

PABAN, Stjärng. 5 (inv. Odenplan) Sthlm

Singer

inbjuder till deltagande i en avgiftsfri Kurs i stoppning och hålsöm å symaskin

jämte praktiskt bruk av maskinens apparater, med början

den 30 Oktober

Upplysningar och anmälan om deltagande i våra affärer:

Hamngatan 16. Allm. Tel. N 5970, Riks 2494
Kungsg. 58. Allm. Tel. N 15883
Odengatan 63, ,, N 23312
Hornsgatan 52, ,, S 30337

och efter den 15 okt. i vår nya butik å Östermalm Sturegatan 36, Allm. Tel. Ö. 2244. R. T. 74748.

"Ett styng i rätt tid sparar många krona."

FYRTORNETS
APTITBITAR, VINGASILL
GOURMANDSILL

FINASTE RÅVAROR. — BÄSTA KVALITET

Använd alltid

FLORODOL-TVÅL

Erkänd överlägsen alla in och utländska medtälare.

GUSTAV III var den store tjusarkonungen. Han älskade prakt, lukulliska fester, musik och sköna kvinnor. Han införde glädjen hos vårt surmulna folk, han uppmanade bildkonsten och de vittra idrotterna. Under sitt korta liv levde han som det antår en fullblodig konstnärnatur. Han var en dyrbar, alltför praktälskande och slösaktig konung och de småkloka borgarna skakade betänksamt på huvudet, då hans galavagn rullade förbi. Älskad blev han dock av folkets flertal och över hans regering ligger ännu ett skimmer av poesi och skönhet. Han lever alltjämt i historiens panteon som tjusarkonungen. Han lärde således sitt folk att älska skönhet och prakt och att han ej lät putsa sina skor med Viking skokräm berodde därpå, att denna utmärkta skokräm först långt efter hans död fördes ut i marknaden. Detta är dock att beklaga, ty Viking skokräm hade verkligen varit någonting i hans smak. Hur skulle han ej ha fröjdats, då han sett den rika, underbara glans, som även de sämsta skor erhålla, om man putsar dem med Viking skokräm. Tjusarkonungen skulle själv ha tjusats av de egenskaper, som äro utmärkande för Viking skokräm.

ALABASTER-TVÅL

överfet toalett tvål med behaglig parfym
Alla damers favorit-tvål
TILLVERKARE:
GAMLA TVÅLFABRIKEN
TERNINGHOLM, MALMÖ.

2) Har någon av Iduns läsarinor prövat den i nr 20 omnämnda elektriska kokspisen "Piff" och kan den anbefallas?

3) Skulle någon kunna lära mig hur jag skall använda den mängd av lavendel jag har i min trädgård? Jag tycker man skulle själv kunna fabricera t. ex. lavendelvattnen som man köper så dyrt.
Lantbo.

Svar: På Er första fråga kunna vi ej just nu giva det exakta svaret, trots att detta ändå liksom "ringer i öronen på oss". Som vi emellertid tro att de andra frågorna äro för Er av mera brådskande art, besvara vi dem därför genast.

2) Den lilla elektriska spisen är helt enkelt en liten idealisk inrättning för en ensamboende person eller ett mycket litet hushåll. Särskilt är den nyare uppfinningen, som är kombinerad med en liten kokplatta och däri två levrar samtidigt kunna gräddas förträfflig.

3) Ni kan mycket väl fabricera Er lavendelinkturler själv genom att stoppa en butelj full med lavendelblommor och sedan fylla buteljen med sprit. Låt den sedan stå på varmt ställe 5-6 veckor, skaka varje dag och sila sedan från blommorna. Spriten utspädes sedan vid behov med vatten.

Fråga: Vore tacksam få veta vart man skall vända sig för erhållande av renskrivningsarbete av något slag.
Prenumerant.

Svar: Vänd Eder till någon häradsförman som innehar domsaga eller, om Ni är bosatt i huvudstaden till något ämbetsverk. I någon residensstad har Ni att vända Er till landskansliet. Men Ni vet väl, att numera föredragres maskinskrift såsom varande tydligast. Besitter Ni dock en vacker, jämn och lättläst handstil, så torde Ni dock kunna ha hopp om att få arbete.

Fråga: Kan någon av Iduns läsarinor ge mig ett råd. Jag ville nämligen ha något betalt arbete, som kunde utföras i hemmet. Har en duktig jungfru och därför rätt gott om tid. Lönar det sig att köpa en snabbstickningsmaskin (Viktoria eller Record) och sedan arbeta för bolagets räkning? Är det ett trevligt och ofarligt arbete? Har ryktesvis hört att dammet slår sig på lungorna. Tacksam för svar vore
Ny prenumerant.

Svar: Såvida bolaget i fråga skriftligen förbinder sig att köpa allt det arbete Ni åstadkommer, kan det ju inte vara någon större risk att inköpa någon av de respektive maskinerna. Vad det under arbetet uppkommande stoffet beträffar, torde detta inte vara av någon större fara, för så vida Ni ej är särdeles disponerad för sjukdomar i respirationsorganen eller Ni låter maskinen gå från morgon till kväll, dag ut och dag in. — Men en annan sak: Är Ni alldeles eller till större delen beroende av arbetsförtjänst? Är så ej fallet, kunna vi för vår del ej värja oss från den tanken, att det är mindre välbetänt att i våra beklämmande arbetstider beröva andra verkligt behövande ett eventuellt levebröd. — När Ni nu är i de lyckliga omständigheterna att ha fått och kan behålla en duktig jungfru, varför då inte göra värdefullare saker och ting som försköna Er själv eller Edert hem? Dyliga föremål behöva inte alltid ställa sig dyra vis à vis materialet, utan endast vad beträffar det därå nedlagda arbetet. — Och så en annan sak: Europa är fullt med frysanter barn och äldre — finnes det ingenting i Edra garderöber och lärar, som kan omändras, sys och stickas till någon av alla dessa stackars nödlidande, som oförskyllt lida all världens marter?

HUSHÅLLSKÄRL

med kronmärket

erhållas i varje järn- och bosättningsaffär.
SKULTUNA BRUK
VÄSTERÅS

Luften i våningen,

lätt doftande av »4711», giver uttryck för husmoderns personliga kultur och förlänar såväl henne själv som hennes omgivning ett säregt behag.

»4711» medför vederkvikande avkylning och giver boningsrummen en angenäm, uppfriskande doft.
»4711» är våningsparfymen par excellens.

Vid inköp giver man noga akt på det lagligt skyddade »4711» och Blå-Gula-Etiketten. Sedan 1792 destillerad efter ett gammalt, från början och alltjämt endast av ägaren av firman Mülhens känt originalrecept uteslutande av de finaste och ädlaste råämnerna samt alltid i samma framstående kvalitet.

Försäljes överallt. Firman grundad 1792.

4711 Eau de Cologne

Gör ett försök med 4711 Eau de Cologne-Tvål

Duktyger - Handdukar Vita vävnader

till fabrikspriser
Almedahls Förs.-Magasin
OBS! 55 Kungsgatan 55. OBS!
GÖTEBORG

Hemslöjd. Vävskedar

Efterhör mina priser och begär provor å mina möbelyg, gardiner, dukar m. m.

KNUT HEURLIN,
Engelbrektsgatan 55,
GÖTEBORG.

jämte övriga tillbehör för handvävstolar. Vävspännare Skyttlar, Skedkrokar och Spolmaskiner köpas förmånligast hos

A.-B. Borås Mek. Väfskedsfabrik, Borås. Rikstelefon 1028.
Exp. till landsorten mot postförskott.

OTTOMANER

Förmånliga betalningsvillkor.
THORVALD OLSEN, Blecktornsgränd 6, Stockholm
Allm. Tel. Söder 9851.

KNUTSONS
Ottomaner
överträffade
Dalag. 14, Sthlm.

Spirella-

Korsetter erhållas hos
Fru ANN-MARIE SEDSTRÖM,
Östermalmgatan 22. A. T. Öst. 57 97.

Oatine

Ni avundas andra som ha en vacker, välvårdad hy. Använd därför alltid **OATINE**, som läker och när huden och gör den mjuk. Tvål och vatten irriterar ofta huden, den blir grov, hård och gråaktig. Använd därför **OATINE**, som är något enastående i sitt slag. Den ingnides och avtorkas efter behag och ni bevarar huden smidig, frisk och vacker genom åren.

Begär endast **OATINE "Vit crème, grönt lock"** och tillbakavisa alla efterrapningar. Fås i burk, eller tub kr. 3:—, och stor burk (tredubbel innehåll) kr. 6:—.

OATINE SNOW är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är välluktande och uppsuges ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk och vacker. Fås i burkar av samma storlek. Kr. 3:— och 6:—.

Fås överallt eller skriv till
THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

**MEDICINSK-TVÅL
HYLIN & Co F.A.B.**

**HYLIN'S
ÖVERFETTADE
BARN-TVÅL**

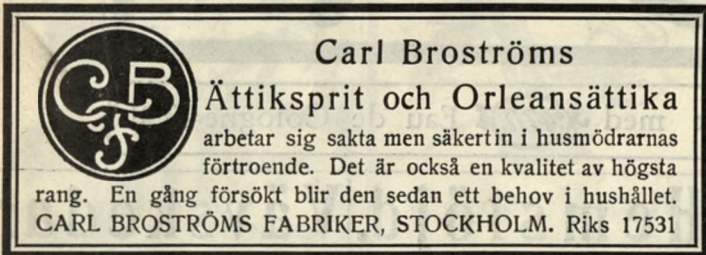
tillverkad enligt föreskrift av **Dr. P. G. Unna**
särskilt med hänsyn till barnens späda hud.
Innehåller läkande och balsamiska ämnen
och är välgörande även för den mest ömtåliga hy.
Ej dyrare än vanlig god toalett-tvål.
Säljes överallt.

Hermes
velocipedringar
erbjuda köparen
betyggande och
värdfullgaranti
för hög kvalitet.

Av SANGALLA té
rekommendera vi
våra kända märken
"Pekoe Souchong"
"Imperial", "Ordinary"
i originalförpackningar.
PERCY F. LUCK & Co.

A/B NYMANS VERKSTÄDER
UPPSALA

Carl Broströms
Ättiksprit och Orleansättika
arbetar sig sakta men säkert in i husmödrarnas
förtroende. Det är också en kvalitet av högsta
rang. En gång försökt blir den sedan ett behov i hushållet.
CARL BROSTRÖMS FABRIKER, STOCKHOLM. Riks 17531

Av allt det goda som man förtär,
Bland alla jordiska drycker,
Ju kaffetären den bästa är,
Den stillar människans nycker —
Men märk, den gäller blott denna sanning,
Om "lären" koks på
Gevalia-blandning.

HUSMODERNES BAK

**BLIR BÄST MED
PELLERINS MARGARIN**

Fråga: Undertecknad vore tacksam få veta, om man har rättighet att från en landsförsamling begära utdrag ur kyrkoboken om i församlingen döda personer samt till vilken man skall ställa sin begäran, pastorsämbetet eller någon annan.

Svar: Naturligtvis kan Ni alltid skriva en hövlig förfrågan, åtföljd av returporto, till pastorsämbetet i vederbörande landsförsamling. Sedan beror det ju på ifrågavarande prästmans personliga älskvardhet och den tid han kan disponera för dylikt extra arbete, om Ni får ett snart och tillfredsställande svar.

Fråga: Var god upplys en ännu ganska ung och ovan husmoder (liten familj, men ganska mycket småfrämmande på grund av mannens befattning som disponent vid ett större verk) huru stor lön hon skall giva en 20-årig husa, som nu för första gången antar sådan plats. Hon har nämligen förut varit barnjungfru. — Huru mycket bör en 38-årig kokerska ha i lön, som säger sig vara skicklig och har ganska vackra, men ej långa betyg?

Svar: Eder fråga är egentligen ej så svår att besvara, när svaret nästan faller av sig själv. Lön skall nämligen betalas efter vederbörandes kompetens att sköta den åtagna platsen. Vad en husa beträffar så kan hon i detta fall givetvis ej påräkna samma lön som en van sådan har rättighet att begära, utan måste till en början nöja sig med en eller annan tiokrona mindre i månaden än en fullt kompetent husjungfru. För en van husjungfru varierar genomsnittslönen f. n. (i Stockholm) mellan 45—65 kr. i månaden, dock ej uteslutet att det ej finnes en och annan som får nöja sig med mindre än det förstnämnda beloppet, liksom det dock så finnas flera skickliga och särskilt personligt trevliga och behagliga husjungfrur som få ännu högre löner. I våra numera vis å vis dessa mera tillnyktrade tider, äger dock detta senare förhållande dock mera rum i form av gratifikation och som ett mera syntbart värderande av personliga meriter och förtjänster.

Vad kokerskan beträffar borde Ni väl dock mera se Er för än som av Eder fråga att döma synes vara händelsen. När Ni, som Ni själv säger ännu är ovan, måste Ni, med det ofta påkommande s. k. småfrämmandet ha en kokerska som är van att reda upp saker och ting omkring sig. Ty antagligen äro de främmande ofta herrar och då sådana som komma apropos till en lunch eller middag. Och en person som redan är 38 år, och endast har "ganska vackra, men ej långa betyg" är nog ej lämplig att kunna sköta en sådan plats, som den Ni har att erbjuda. Otur kan både den ena eller andra ha och ej minst snälla och dugliga personer, men i detta fall förefaller det som om ej endast oturen vore skuld till de korta betygen. Ty under en antagligen 20-årig lång tjänstebana, bör väl vederbörande någon gång råkat komma på rätt ställe och kunnat stanna någon längre tid. Kokerskelönerna ha även de sänkts betydligt, i jämförelse med lönerna för 2—4 år sedan; f. n. varierar de mellan 50—70 kr., någon gång lägre, men ej så sällan en eller annan femma högre, men då endast när det gäller mycket skickliga personer, antälda i vad man brukar kalla "stora hus".

Fråga: Är mycket intresserad av Kindergarten, undrar om allas vår vän Idun skulle vilja säga mig alla de platser i vårt land, där Kindergarten är upprättad, såväl på enskilt, som på offentligt initiativ! Även ville jag gärna få reda på alla s. k. Barnträdgårdar i Sverige, plats, namn och adress.

**Gyllenhammars
HAVRE-MUST**
smakar
gott

PROFESSOR

MÖBLER
OCH
RUMSINREDNING

För bostadsinredning inresserade personer antagas som ombud för mina tillverkningar, en på varje plats. Illustrerad katalog.

DAVID BLOMBERG
KUNGSGATAN 15
STOCKHOLM

**VITRUMS
FERROL**

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**
Originalflaskor om 500 gram.
Fås å alla apotek.

**3 ÖVERLÄGNSNA
PREPARAT**

Syster Ellas

**I. Salva.
Hudcreme**

**II. Sårsalva.
(med Burows lös.)**

**III
Champon-
pulver.**

Denna rena, fina produkt torlar icke ut hårbotten eller gör håret skört hur ofta man än använder det utan håret blir efter en champonering med Syster Ellas Champonpulver fullständigt rent, glänsande, lent och mjukt. Finnes i:
A. Med violdoft, pr pkt 25 öre,
B. Med tillsats av 10 % äggula, pr pkt 35 öre,
C. Med lukt- och färglös tjära, pr pkt 35 öre.

Vid en tids behandling med Syster Ellas Salva kan man vara säker på att få en fulländad, vacker, vit och fin hy.
Ingid varje morgon och afton efter tvättning händer och ansikte med denna verkliga skönhets-salva och Ni skall bli övertygad om den överlägsna kvalitén Syster Ellas Salva besitter.
Pr burk kr. 2.—

Denna är den absolut bästa sårsalvan. Oumbärlig vid svullnader, kyl- och brännskador, liggsår, hemorrojder. Var och en bör se till att det finns en burk Syster Ellas Sårsalva att tillgå. Den är oumbärlig.
Pr burk kr. 2.50.

Tillverkning sker under kontroll av apotekare Yngve Funke, laborator vid farmaceutiska institutet.

Syster Ellas preparater säljas överallt.
Tillverkare: **FABRIKS A.-B. ELLAS, Stockholm.**
Rikstelefon 827 62.

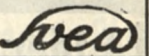
STATSRÅDENS
FRUAR

RIKSDAGENS
KVINNOR

HUSMODERS
KONGRESSEN

GAMLA OCH
UNGA

Mycket tacksam för bästa upplysningar blir

Majken.

Svar: Majken torde ursäktas att vår tid ej tillåter oss att slå upp alla orters adresskalendrar för att taga reda på namn och adress där det finnes Barntädgårdar! Ty sådana finnas numera så gott som i varje stad eller större samhälle. Är det däremot adress å utbildningsanstalter för Kindergartnlärarinnor, så kunna vi nämna att sådana institut finnas i Stockholm, Örebro, Norrköping (Fröbelinstitutet), Seminarieklassen vid Uppsala enskilda läroverk samt, om vi ej missminna oss också vid Fackskolan för huslig Ekonomi, Uppsala. Så ännu en sak: Kindergartnen och Barntädgård äro samma sak!

Fråga: Vore synnerligen tacksam för ett recept å god pickles, jag menar lådan med den bruna såsen, som är på de i handeln förekommande preparaten. Har själv recept med den vanliga klara ättikslagen, men då den inte är så omtyckt, ville jag vänligast be Iduns hemkonsulent säga mig om något sådant äkta recept finnes, och hur det lyder. Med utmärkt högaktning
Göteborgsfru.

Svar: Att få svensk pickles alldeles lik den engelska sort som Ni menar är nog ej möjligt. Men en ganska god imitation erhålles om Ni i den vanliga klara pickles-

lagen rör rikligt med grovt malen senap (köpes på apotek) samt ej så litet pepparrot. Blandningen skall göras ganska tjock, och när de olika grönsakerna iblandas, skola de ligga ganska tätt.

Fråga: (Den frågande torde ursäktas att vi tagit oss friheten att något förkorta frågorna vad själva texten beträffar; enär denna skulle taga allt för mycket utrymme i anspråk).

- 1) Hur tvätta krage och muff av vitt skinn, antagligen av kanin?
- 2) Hur behandla möbler av blank bonad ek som fått mörka flammor och ränder, därför att fuktighet kommit ur själva träet.
- 3) Hur göra ren och få tillbaka glansen på vinkaraffer och kristallglas med ränder av vin och blomvatten?
- 4) Hur rengöres bäst aluminiumkastruller; de bli alltid mörka inuti.
- 5) Hur tvätta en vit yllejumper så den ej blir lång och tanig?
- 6) Hur få bort ett par bläckfläckar från en marmorstatyette?

Svar: Strö först tämligen rikligt med talk (inte kalk!) över skinnen och doppa sedan en yllelapp i benzin (stående i en skål bredvid) och stryk med lappen fram och tillbaka över håren, allt under det att Ni ofta doppa lappen i benzin. När efter några timmar benzinen avdunstat, så

Mazettis
Bröst-Kors
Idealet
för Bröst-karamell
lindrande och välgörande
mot hosta och heshet
fås öfverallt!

Såväl i förseglade bleckaskar som i lös vikt.

piska skinnvarorna grundligt så talken fullt avlägsnas. Piskningen kan ske över ett skynke — helst i fria luften — så talken kan tillvaratagas.

2) Gnid möblerna ett par gånger i veckan en tid framåt med mjuka, rena trasor doppade i en blandning av terpentin, gult vax och vanlig matolja. Ni får ej taga mycket av salvan på trasan,

ty då kan Ni ej få den till fullt ingniden i träet. I stället för denna salva använder mängden en blandning av varmt öl och matolja. Salvan är dock enligt vår mening att föredraga, bl. a. därför att av den kan fabriceras i förlag.

3) Fin sjösand — den som finnes till salu hos färg- och specerihandlare m. fl. — är det grundligaste och därtill billigaste rengöringsmedlet för aluminiumkär. Vidare finnes det en del olika slag av s. k. aluminiumputs, vilka äro fullt effektiva, men som dock i längden ställa sig dyrbara vid dagligt bruk. — Rabarber — inlagd eller färsk — är ett hastigt verkande medel som gör kokkärlet bländande klart. Men den härigenom uppnådda glansen är tyvärr av kort varaktighet.

4) Skär rå, oskalad och otvättad potatis i små tärningar och fyll karafferna nära till hälften därmed. Påfyll kallt vatten och låt karafferna stå ett par tim. varefter Ni skakar den kraftigt under en god stund. Skölj sedan med vatten. — Skulle emellertid icke detta gamla pålitliga medel hjälpa, så kan Ni försöka med en blandning av salt och ättika — 4 skedar salt, 8 skedar ättika — och skaka och skölj med blandningen. Där så kan, borstas med lämplig borste.

5) Skaka jumpern fri från damm och lägg den i en löddrig tvällösning av t. ex. 1/3 aseptintvål, 1 tsk. ammoniak och 4—5 lit. varmt vatten. (Vattnet bör vara kokt när den i skivor skavda tvålen ivispas, varefter blandningen får något litet svalna.) När jumpern legat ett par eller flera tim i lösningen så tillsätt litet varmt vatten och krama och "vaska" jumpern fram och åter, men undvik att gnugga den, då vävnaden då gärna "luddar" sig. Skölj den i flera vatten och rulla den i rena skynken för att få ut så mycket som möjligt av fuktigheten. Lägg sedan den halvtorra jumpern på ett nytt skynke, så den kommer slät och jämn och fäst den med rostfria nålar så den bibehåller sin form. Låt den sedan torka i ett varmt rum, och tag först bort nålarna när den är fullkomligt torr.

6) Försök att gnida med bläckpulver och litet varmt vatten. Försviner ej fläckarna därmed, så gör ett försök med engelsk piplera, vilken tillsammans med vatten utröres till en deg, vilken får ligga på fläckarne omkr. 24 tim. Genom denna senare behandling brukas t. o. m. de mest envisa fläckar försvinna, särskilt om man gör en efterbehandling med bläckpulver.

Solidar Tvätt-
Extrakt

Stor inbesparing

göres, om Solidar användes till tvätt och rengöring i hemmet, emedan Solidar har mycket hög fetthalt och de fastställda försäljningspriserna äro mycket låga.

1/1 paket 52 öre 1/2 paket 27 öre

Solidar är icke allenast beträffande kvaliteten utan även pris det fördelaktigaste pulvret i handeln.

**I KÖKET
OCH
PÅ MATBORDET
ÄR**

**Arboga
ALFA-KÖ
HUSMÖDRARNAS
OCH**

Den nyföddes hud är ömtålig!

Använd därför en absolut tillförlitlig salva.

MILLIDIN-SALVA

(Doktor Lindströms hud- & barnsalva.)

"Å Barnbördshuset Pro Patria, Stockholm, har sedan mer än 10 år tillbaka använts den numera av A.-B. Leo i Hälsingborg tillverkade Millidin-Salvan mot de hos spädbarn vanligt förekommande rodnaderna, hudlösheterna och eksemerna, liksom också mot sårnader å mödrarnas bröstvärtor uppkomna genom digivning, och ha alla dessa åkomor påfallande hastigt gått till förbättring eller fullständig läkning under behandling med denna salva. Intygas sanningsenligt.
ELLEN WESTERBERG,
1:sta barnmorska och föreståndarinnan vid Barnbördshuset Pro Patria, Stockholm."

MILLIDIN är dryg, obegränsat hållbar, hälskärnar aldrig, därför billig i användning. Fås å apotek, kemikalie- och övriga affärer. Tillv.: A.-B. LEO, Hälsingborg. Nederlag i Stockholm:

Firma AUG. PETRÉ, Luntmakaregatan 79.
Tel. Riks 813 44. Allm. Vasa 25 31.

Tillskärningsmönster.

Mönster till Dam-, Barn- och Herr-kläder erhållas tillförlitligast i

Mönsteraffären Special,
Bergsgatan 15 och Södergatan 22 3 tr., tel. 8375 (samma hus som Malmöautomaten), Vårfrugatan 3, LUND.

Obs! Då mönstren äro tillförlitliga behövs ingen provning. Sändes till landsorten mot postförskott.

Så klart

som solen skiner i Karlstad är det, att YVY-tvålen är den bästa toalettvål. Använd därför ingen annan tvål! — YVY-tvålen säljes i varje affär från Ystad till Harparande.

Yvy-tvålfabriken, Ystad.

Lider Ni av Åderbräck och svullna ben

torde Ni lämpligast motarbeta detta med våra prima Gummiesårstrumpor eller elast. bindor. Uppgiv längd samt mått om benet. Maggördlar, Grossesskorsetter, Brösthällare, Ryggställare, Korsett 379 för korpulenta damer, Grossessgördlar m. m., samt alla sorters hygieniska sjukvårdsartiklar. Illustrerad katalog och måttblanketter gratis.

A.-B. MAGASIN SPECIAL, avd. 2 Sjukvårdsaffär

Västerlånggatan 66 } Birgerjarlgatan 9 } (Passagen) **STOCKHOLM 2**

STÅLRÄSARMADRASSEN IDEAL

Hygienisk - Billig - Hållbar
Prislista gratis och franco.
Obs! Reducerade priser fr. 1 mars i år.
AKTIEBOLAGET RESAR
Tel. 780 Karlstad Tel. 780

**HEMSÖDEN
LUDISKA**
VÄVNADER, KONSTSMIDEN
och ALLMOGEMÖBLER.
Beställningar mottagas. Stifullt
arbete. Begär offert.

Annonsera i IDUN!

Hypnotism.

Bokens pris 3 kr. Den gagnar alla!

Söva sig själv eller andra på vilken tid av dygnet som helst. Lärobok i hypnotism yppar denna märkliga maktens mysterier, och visar huru den skall brukas för att förbättra ens villkor här i livet. Sanningen av dess innehåll har bekräftats av läkare, präster, advokater, affärsmän och Damer ur Societeten m. fl.

K. H. GRAHNQUIST, ALEM.

Ryberg's Blandriep

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Ovomaltine

är vid alla **svaghetsstillstånd**

ett ovärderligt styrkemedel för såväl barn som vuxna.

Fråga Eder läkare.
Fås på alla apotek.

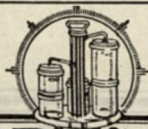
Generaldepot för Sverige:
Apoteket Lejonets Droghandel
Malmö.

Vid Reumatism,
Huvudvärk,
Gikt och Ischias

såväl som vid
influenta, och
smärtor av alla
slag, verkar
TOGAL snabbt
och säkert.

Togaltabletterna utskilja starkt den skadliga urinsyran ur kroppen och går sålunda till själva roten av det onda. Togal anbefalles varmt av många läkare och kliniker i Europa. Det efterlämnar inga skadliga biverkningar. Smärtorna lindras omedelbart, och även sömnlöshet bekämpas med Togal. Tillhandahålls av apoteken.

NORMANS

INKOKNINGSPAPPARAT och BURKAR
TILL BILLIGA PRISER
TEGNERSGATAN 23 ODENGATAN 41

WOCO
Borås
Begär offert!

**K. RÖED
LOTTERIKONTOR**
Dronn.-gt. 8, TRONDHJEM

Felgonet och narren,
Agnes Günthers underbart vackra bok, föreligger nu till billigare pris, vilket säkerl. är en glädjande nyhet för många bokälskare. Den som läst denna bok glömmmer den aldrig. 8:e uppl. 2 del. Htt. 8 kr. Inb. 10 kr., halvfr. band 17.50 pr del.
Lindblads Förlag, Uppsala.

**BRAUNS
HEMFÄRGER**

i olika färgnyanser och för alla slags tyger, bibehålla sitt världsberömda anseende såsom det bästa och billigaste färgningsmedlet.

Brauns Hemfärger
överträffa alla konkurrensfabrikat såväl beträffande färgstyrka som hållbarhet, man kostar endast fjärdedelen så mycket.
Erhålls hos alla välsorterade färghandlare.

Bardin & Co
PARIS
Poudre de Perles Fines

**Bardin's
Perle Sudder
förskönar**

Blanche - Rose - Chair -
Naturelle - Rachel -
Ocre - Corall - Rubis
Mauve etc.

Fås i alla Parfymaffärer,
Apotek samt hos Kemikaliehandlare.

Generalagent för Skandinavien och Finland:
Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Bästa hjälpen för mor!

Roande och nyttig sysselsättning för barnen är bästa hjälpen för mor. Begär katalog från specialfirman i materialier för Barnträdgården, Småbarnsskolan och hemmet.

ESPING & LUNDELL
Norrköping.

Vacuum-(sug-)massage,
sjukgymnastik och vibrationsmassage mot reumatiska åkommor såsom gikt, ryggsnitt, ischias m. m. erhålles å **INSTITUTET** Regeringsgatan 13, 3 tr., Sthlm. Tid efter överenskommelse pr tel. Riks 68 44 helst kl. 11-12 f. m. Gymnastikdir. Sven Borg. Legitim. av Kungl. Medicinalstyrelsen.

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta **Hårmedel** och överträffas icke av något annat liknande preparat.
Pris pr fl. 3:75.
Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Damfrisering och Droghaffärer.

Damkläden
i en mångfald moderna kulörer. Utmärkt kvalitet.
Minutförsäljning. - Partipris.
NORRKÖPINGS STUVLAGER,
Barnhusgat. 4, 1 tr. ö. g., Stockholm.

Håravfall
motarbetas bäst med mina behandlingsmetoder. Peruker, Transformationer samt alla slags hårarbeten utföras.
HUGO BONANDER
Damfrisör & Perukmakare.
Ridhuset, Göteborg. Telefon 6383.

Spela Piano
eller orgelharmonium kan nu vem som helst - ung eller gammal - själv utan lärare på 8 dagar lära sig fullständigt pr korrespondens enligt ett nypupfunnet mycket förenklat system efter amerikansk metod.
Enastående gott resultat garanteras.
Hela kursen jämte skala, innehållande alla dur- och molltonarter för ackomp. samt ett 40-tal musikstycken, erhålles mot postförskott av 5:- kr. + porto från
K. H. GRAHNQUIST, ALEM.

LEDIGA PLATSER
I **GOTT HEM,** villasamhälle närb. av Stockholm får bättre duglig hushållsv. flicka plats som hushållsfröken. Medlem. Vidare Nya Inack-byrå, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

Fröken eller äldre ensamjungfru
får plats att ensam sköta hushåll och 4-årig gosse i Saltsjöbaden. Lön 60. Svar med betyg och helst foto till "Fru G. S.", Iduns exp., Stockholm.

Snäll, bildad, bättre flicka,
30-35 år erbjudes god plats i liten familj (änkefru med dotter) att på egen hand sköta hemmet. Svar märkt "Ömsesidig hjälp" åtföljt av foto, löne-villkor, rek. m. m. Iduns exp., f. v. b.

Kokerske-platsen
vid nya lasarettet i Värnamo kungöres härmed ledig till ansökan före den 15 nästa november. Grundlön 450 kr., bostad och fritt vivre jämte dyrtidstillägg för 1923 enligt grunder, som gälla för statens befattningshavare. Full kompetens i ångkokning erfordras. Tillträde 1 jan. 1923 eller senare från dag direktionen bestämmer.
Lasarettsdirektionen.

En borgen för kvalité

När Ni i en butik — det må vara i Skåne, i Stockholm eller i Lappland — ser namnet *Cloetta* vet Ni, att bakom det namnet ligger Sveriges första chokladfabrik och ett halft århundrades framgångsrika strävanden, som utgöra en borgen för att *alla* artiklar med Cloettas namn ha samma överlägset delikata smak. Det finns väl heller ingen svensk, som ej smakat Cloetta, och som ej går i borgen för kvalitéen.

Cloetta

Nordens äldsta men modernaste
tillverkning Finnes överallt.

ren

Även
den finaste spets
tvättas utan risk och utan besvär
med
TRITON TVÄTTPULVER

PIX-pojken på äventyr.

Ja faderväll, du kära hembygdsstrand.
En tröst, att **PIX** man får i alla land.

Askar 50 öre, påsar 25 öre.

Ekströms Jästmjöl

ÖREBRO KEM.
TEKN. FABRIK

